

VÆKST²

Det offentlige og det private er hinandens forudsætninger.
Styrker vi den offentlige sektor, styrker vi vilkårene
for den private sektor. Og omvendt.
Sammen skaber vi Vækst².

Ansvarshavende redaktør:
Flemming Andersen, kommunikationschef
Foto: Kim Wendt
Layout: Zoulmade AS
Juni 2011
ISBN-nummer: 978-87-7356-138-6

Bestilling:
Telefon 33 36 88 00 eller ftf@ftf.dk
Pris medlemmer: kr. 20,-
Pris ikke-medlemmer: kr. 50,-

FTF – Hovedorganisation for 450.000 offentligt og privat ansatte
Niels Hemmingsens Gade 12 - Postboks 1169 - 1010 København K
Tlf: 33 36 88 00 - Fax: 33 36 88 80 - E-mail: ftf@ftf.dk - www.ftf.dk

DET OFFENTLIGE X DET PRIVATE = VÆKST ²

Vækst er ikke et mål i sig selv. Men økonomisk vækst er en af de helt nødvendige forudsætninger for at nå de menneskelige mål, vi har med vores samfund - social sikkerhed, omsorg for svage og ældre, reallønsfremgang, menneskelig vækst osv. Kort sagt hænger vækst og samfundets sammenhængskraft uløseligt sammen.

Det er baggrunden for, at FTF nu fremlægger et vækstoplæg. Titlen er "Vækst²", fordi vi grundlæggende mener, at den offentlige og private sektor ikke kun skaber værdi hver for sig, men skaber ekstra værdi i tæt samspil. Sammen med andres gode ideer kan FTF's forslag forhåbentlig føre til mange nye arbejdspladser primært i den private sektor, en endnu bedre offentlig sektor – og et mere udviklende samspil mellem sektorerne.

Vores udspil er også en invitation. I første omgang lægger FTF's forretningsudvalg nu ideerne frem for vores repræsentantskab i FTF. I anden omgang vil vi også gerne invitere politikere, medlemmer, erhvervsorganisationer og andre til en diskussion af, hvordan vores ideer kan gøres endnu bedre. Vi tror på den slags samarbejde – og historien om det danske arbejdsmarked viser, at samarbejdet på tværs af Folketing, arbejdsgivere og lønmodtagere styrker Danmark og dansk økonomi. FTF er parat til at tage sit medansvar.

I oplægget lægger vi op til at bruge flere penge nogle steder – fx ved at investere markant mere i uddannelse. Vi ved fra undersøgelser, at uddannelser bidrager til vækst, og aktive og bevidste investeringer er en måde igen at fylde statskassen på. En fremadrettet ophævelse af skattestoppet på boligområdet vil bidrage til finansiering af vækstinitiativerne. Og vores oplæg rummer også forslag til effektiviseringer gennem IT og initiativer til en mere innovativ

og effektiv offentlig sektor. Men vi foregiver ikke, at dette er vækstplanen – en plan, der løser alle problemer med et snuptag og som er finansieret krone for krone. I stedet skal oplægget ses som et katalog af mange spændende ideer og forslag, som man kan inspireres af.

Uden den private sektor er der ingen penge til offentlig velfærd. Omvendt er den offentlige sektors ydelser den vigtigste konkurrencefordel for danske virksomheder i en global økonomi – tænk bare på betydningen af en udviklende barndom, en god uddannelse, et sundt liv, et stabilt samfund. Vi ved det godt. Den offentlige og den private sektor er forbundne kar, og vi kan få det til at flyde endnu bedre med viden og ideer imellem de to sektorer.

Vækst starter med mennesker. Og der skal i sidste ende være et menneskeligt formål med den vækst, vi skaber. Derfor foreslår vi, at samfundet – både i de private virksomheder og på arbejdspladserne i den offentlige sektor – langt mere systematisk drager nytte af medarbejdernes viden og ideer. Netop den kilde til vækst fremhæver også OECD, så derfor skal der sættes på medarbejderne som kilde til vækst og innovation.

FTF-grupperne har rigtig gode forudsætninger for at bidrage til væksten. Vi er mere end 450.000 medlemmer - i både den offentlige og private sektor. Medlemmer, der er fyldt med faglig viden, ansvarlighed overfor andre og gode ideer til, hvordan vi kan skabe både økonomisk og menneskelig vækst.

Bente Sorgenfrey
Formand

Kent Petersen
Næstformand

INDHOLDSFORTEGNELSE

Det offentlige x det private = Vækst²	3
Udfordringen	7
Væksten og velfærden er under pres	8
Hvad skaber vækst i et samfund?	8
OECD's vækstdrivere	9
Vækststrategiens fundament	11
Skab gode rammevilkår, udnyt danske styrkepositioner	12
Danmarks unikke konkurrenceevne skal udnyttes	12
Skab gode rammebetingelser for vækst	15
Rammebetingelse nr. 1: Skattesystemet skal understøtte vækst	16
Rammebetingelse nr. 2: En sammenhængende vækstpolitik	17
Rammebetingelse nr. 3: Behov for kvalificeret arbejdskraft	18
Rammebetingelse nr. 4: Dannelse og uddannelse	20
Rammebetingelse nr. 5: Viden og innovation	24
Rammebetingelse nr. 6: Sundhed og forebyggelse	28
Rammebetingelse nr. 7: Informations- og kommunikationsteknologi	31
Rammebetingelse nr. 8: En velfungerende finansiel infrastruktur	32
Danske styrkepositioner	35
Det batter at udnytte styrkepositioner	36
Styrkepositioner velfærdsteknologi	37
Styrkeposition cleantech	38
Styrkeposition oplevelsesøkonomi	39
Styrkeposition biotek	40
Litteraturliste	42

Udfordringen

Væksten og velfærden er under pres

Den økonomiske krise har siden 2008 ramt hårdt. I Danmark har vi på kort tid mistet 175.000 private arbejdspladser (Vækstforum, 2011), og budgetter og job i den offentlige sektor er kommet under alvorligt pres.

Krisen førte i 2009 til en historisk negativ vækst i Danmark. Bruttonationalproduktet (BNP) skrumpede ca. fem procent, og i 2011 og 2012 forventes væksten blot at blive en til to procent.

Vækstprognoser for Danmark			
Prognose for årlig BNP-vækst i procent			
	2010	2011	2012
DØR (okt. 2010)	2,2	1,1	1,8
Nat.banken (marts 2011)	2,1	1,9	1,8
Finansmin. (dec. 2010)	2,0	1,7	1,5
OECD (nov. 2010)	2,2	1,6	2,1

Kilde: Det Økonomiske Råd, 2010, Nationalbanken, 2011, Finansministeriet, 2010 og OECD, 2010a.

Vækst er en forudsætning for at bevare og udvikle velstand og velfærd i Danmark. Der er derfor behov for en offensiv vækststrategi for Danmark, så vi kan opretholde og udvikle beskæftigelsen, virksomhedernes konkurrenceevne, lønningerne og privatforbruget samt kvaliteten og omfanget af de velfærdsydelser, som den offentlige sektor leverer.

Vækst² er FTF's input til Danmarks vækststrategi.

Hvad skaber vækst i et samfund?

Der er grundlæggende tre måder, et land kan forøge sit BNP på – og dermed skabe vækst:

- **Højere produktivitet.** Ved forøgelse af den værdi, der skabes pr. arbejdstime

- **Større arbejdsindsats.** Ved flere arbejdstimer pr. indbygger
- **Styrket bytteforhold.** Ved at priserne på eksportvarer stiger mere end importvarerne.

De seneste 50-60 år har øget produktivitet drevet velstanden op i Danmark. I samme periode er der blevet færre arbejdstimer - dvs. mere fritid - pr. person, hvilket har reduceret velstandsbidraget fra arbejdsindsatsen.

Et styrket bytteforhold har givet vækst gennem årene og kan måske fortsat gøre det i de kommende år, men i langt mindre målestok end bidrag fra øget produktivitet.

Vækst i produktiviteten er og bliver derfor den væsentligste kilde til øget velstand.

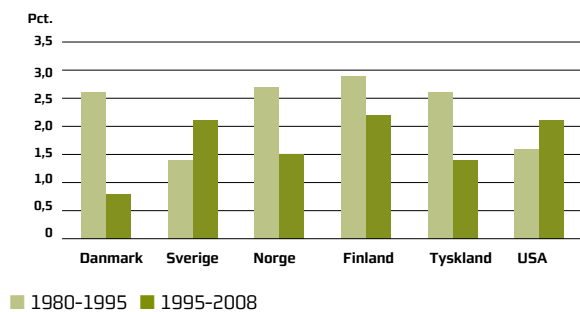
Det er en væsentlig udfordring, som skal løses, for at Danmark kan genvinde tabt terræn på velstanden. Danmark var i 1995 det sjette rigeste land ifølge OECD's oversigt over BNP pr. indbygger (opgjort eksklusiv Luxembourg). I 2009 var Danmark faldet ned på plads nr. 12.

Danmarks relative tilbagegang hænger tæt sammen med, at Danmark siden midten af 1990'erne har tabt pusten i forhold til andre lande, når det gælder produktivitet. Vi har haft en noget lavere vækst i produktiviteten end de lande, vi normalt sammenligner os med, fx Sverige, Tyskland og USA.

Svag vækst i Danmarks produktivitet

Gns. årlig vækst i produktiviteten

Kilde: Økonomi- og Erhvervsministeriet, 2009.

OECD's vækstdrivere

Men hvad er det så for bagvedliggende faktorer, der har betydning for væksten i et samfund? Det giver et af de mest anvendte og citerede undersøgelser, OECD's *Growth Study* svar på. (OECD, 2001).

Undersøgelsen identificerer fire vækstdrivere, som forklarer hovedparten af væksten i et moderne samfund. De fire vækstdrivere er:

- Menneskelige ressourcer
- Iværksætteri
- Innovation
- Informations- og kommunikationsteknologi (IKT).

OECD's analyser viser desuden, at de fire vækstdrivere skal suppleres af gode rammevilkår som fx en sund samfundsøkonomi, en åben økonomi og fri konkurrence.

Vækststrategiens fundament

Skab gode rammevilkår, udnyt danske styrkepositioner

Der er brug for en dobbelt satsning på gode rammebetingelser og danske styrkepositioner, når vi skal skabe ny vækst i Danmark.

- Gode rammebetingelser skal gøre det muligt for virksomhederne at bidrage med job og udvikling. Virksomhederne skal tilbydes vilkår, så de kan udvikle nye produkter og løsninger, der kan afsættes på markedet eller bidrage til at forbedre kvalitet og produktivitet i erhvervslivet eller hos offentlige institutioner
- Danske styrkepositioner - fx inden for velfærdsteknologi, sundhed samt klima- og miljøområdet - skal udvikles, så vækstpotentialerne udnyttes. Det kan fx ske ved hjælp af nationalt fastsatte målsætninger samt offentlig regulering og efterspørgsel. Det er fx sket i perioder inden for styrkepositionen vindenergi.

Danmarks unikke konkurrenceevne skal udnyttes

Samtidig er det helt afgørende, at den unikke, danske institutionelle konkurrenceevne udvikles. Den institutionelle konkurrenceevne er populært sagt den kraft, som Danmark opnår ved at være et samfund, hvor væsentlige samfundsinstitutioner på tværs af særinteresser indgår i forpligtende samarbejder til fælles bedste. Dette samspil mellem den private og den offentlige sektor, mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter, mellem virksomheder og videninstitutioner skal vi værne om og udvikle.

Når Danmark i en årrække har ligget højt i internationale sammenligninger af landes konkurrenceevne, skyldes det i høj grad de styrker, som virksomhederne har udvundet af den danske måde at organisere fællesskabet på. Af dette samspil udspringer følgende fordele, som vækststrategien skal satse på som kilder til vækst og velstand:

- En arbejdsmarkedsmodel, der kombinerer fleksibilitet og tryghed (flexicurity)
- En veluddannet og velkvalificeret arbejdsstyrke

- En god forhandlings- og samarbejdskultur på arbejdsmarkedet og på de enkelte virksomheder
- En velfungerende og effektiv offentlig sektor, der skaber gode rammevilkår for erhvervslivet
- En velfungerende infrastruktur for transport, kapital og digital kommunikation
- Kulturelle og demokratiske værdier, der fremmer samarbejde, tillid og kreativitet samt en samfundsmodel, der understøtter social sammenhængskraft

Forslag til en styrket institutionel konkurrenceevne og et forbedret offentligt-privat samspil går som en rød tråd gennem VÆKST². Danmark vil opnå vækst, høj beskæftigelse og velfærd ved at investere i velfungerende rammer for vækst og ved at opbygge et tæt og gensidigt innovativt samspil mellem virksomhederne og en stærk offentlig sektor.

Danmarks konkurrenceevne

Danmarks placering på World Economic Forums konkurrenceevne-ranking

År	DK's placering
2005	4
2006	3
2007	3
2008	3
2009	5
2010	9

Konkurrenceevne måles på en række dimensioner, fx infrastrukturen, uddannelsesniveaue, arbejdsmarkedets effektivitet, innovationsevne o.a.

Kilde: World Economic Forum, 2010.

DET PRIVATE x DET OFFENTLIGE = VÆKST²

Offentlige bidrag:

Daginstitutioner udvikler børns kreativitet og læring og gør det muligt, at både kvinder og mænd arbejder

Skolen og uddannelsessystemet sikrer en kompetent arbejdsstyrke og skaber fundamentet for fremtidens vækst

Sundhedsvæsenet fremmer befolkningens sundhed og sikrer kvalificeret og hurtig behandling

Infrastrukturen bidrager til fleksibilitet og giver også borgere og private virksomheder adgang til digital kommunikation

Beskæftigelsesindsatsen sikrer med aktive tilbud, uddannelse og social sikkerhed i flexicurity-modellen, at arbejdsmarkedet er velfungerende

Samlet set har Danmark en af de allermest effektive offentlige sektorer i verden. I Verdensbankens opgørelse over den samlede kvalitet af den offentlige sektor ligger Danmark nr. 2 ud af 213 lande, kun overgået af Finland. (Verdensbanken, 2011).

Private bidrag:

Virksomheder udvikler nye produkter og services, som sælges på det danske og det globale marked

Virksomheder bidrager med job og gode beskæftigelsesmuligheder

Virksomheder bidrager med udvikling af ny viden, økonomisk og digital infrastruktur – både selvstændigt og i samarbejde med den offentlige sektor

Virksomheder bidrager med skat og lønninger som fundamentet for den offentlige velfærd.

DANSK OG NORDISK INSTITUTIONEL KONKURRENCEEVNE

Dansk konkurrenceevne har i en årrække ligget godt placeret i internationale sammenligninger, der ser på landenes konkurrenceevne i et bredt perspektiv. Det skyldes ikke mindst den særlige danske måde at organisere sig på – den stærke institutionelle konkurrenceevne.

Fx har Danmark ligget helt i top på World Economic Forums årlige rangliste i en årrække, og trods tilbagegang i 2010 er Danmark stadig klart over middel. World Economic Forums rangliste måler landene på en lang række forhold, bl.a. infrastruktur, uddannelse, sundhed,

arbejdsmarked, teknologi, innovation og de basale samfundsinstitutioner såsom politi og retsvæsen. Også de andre nordiske lande, som har en institutionel konkurrenceevne, der minder om den danske, ligger godt på ranglisterne. Fx var Sverige nr. to og Finland nr. syv i 2010. Fælles for de nordiske lande er også, at de alle er blandt de mest velstående lande, fx havde Sverige det 9. højeste BNP pr. indbygger i 2009. Læren fra norden er derfor, at en høj institutionel konkurrenceevne styrker væksten og velstanden i samfundet.

Skab gode
rammebetingelser
for vækst

Skab gode rammebetingelser for vækst

RAMMEBETINGELSE NR. 1: SKATTESYSTEMET SKAL UNDERSTØTTE VÆKST

Det danske skattesystem skal justeres, så vækstinitiativer kan understøttes, og så der er incitamenter til, at både lønmodtagere og virksomheder vælger en adfærd, der fremmer vækst. Derfor skal skatten på boliger ikke længere falde, men bruges til vækstinitiativer. Multimedieskatten skal væk, og Danmark skal støtte op om et ensartet beskatningsgrundlag for virksomheder i EU.

Derfor skal skattesystemet ændres

Indretningen af skattesystemet har stor betydning for væksten. De nødvendige investeringer i væksten skal finansieres med skatte kroner, og skattesystemets indretning påvirker både arbejdskraftens og virksomhedernes adfærd.

Danmark har brug for skatteindtægter til bl.a. at stimulere væksten og sikre grundlaget for en stærk offentlig sektor. Derfor mener FTF, at skattestoppets såkaldte nominalprincip skal afskaffes. Nominalprincippet betyder, at afgifter og boligbeskatning fastholdes på niveauet fra skattestoppets start i 2001. Det er reelt udtryk for en stigende – og uproduktiv – skattelettelse for primært landets boligejere.

Finansministeriet har beregnet, at nominalprincippet fra 2011 til 2020 vil betyde tabte skatteindtægter for staten på sammenlagt ca. 30 mia. kr. Alene i 2019 vil der være ca. 7 mia. kr. ekstra i statskassen i forhold til i år, hvis nominalprincippet ophæves med virkning fra 2012 (Finansministeriet, 2009). Ophæves nominalprincippet fremadrettet vil det altså give sammenlagt 30 mia. kr. frem mod 2020, der kan anvendes til at finansiere vækstinitiativer rettet mod den private sektor og de nødvendige initiativer i den offentlige sektor.

Væk med multimedieskatten

Det gavner væksten, når virksomhedernes medarbejdere udvider deres kompetencer og følger med udviklingen indenfor de nyeste teknologier. Det gør de med brugen

af ny teknologi, der gør dem uafhængige af tid og sted, når de skal løse deres arbejdsopgaver. Samtidig øger det arbejdskraftudbuddet og produktiviteten, at medarbejderne kan tilrettelægge deres arbejde fleksibelt og efter behov. Den udvikling bør skattesystemet støtte. Derfor er multimedieskatten, der pålægges medarbejdere med fx PC og telefon betalt af arbejdsgiveren, reelt en væksthæmmer.

MULTIMEDIER ØGER PRODUKTIVITETEN

Multimedier øger medarbejdernes fleksibilitet, og hjemmearbejde kan øge produktiviteten i virksomhederne. Ifølge Teknologisk Institut, viser forskningsresultater, at produktiviteten stiger ved hjemmearbejde i op til 13 dage pr. måned. Først herefter begynder produktiviteten at falde, bl.a. pga. manglende muligheder for at udveksle viden og erfaringer.

Kilde: Magasinet Arbejdsmiljø, 1/2010

Effektiv ligning skal sikres

Det er ikke nok at skattesystemet i sin udformning skal sikre et provenu til staten og at væksten understøttes. Der skal også ske en effektiv ligning, så det sikres, at både borgere og virksomheder efterlever reglerne og betaler den skat, de skal. Hverken mere eller mindre. Det anslås, at øget brug af ressourcer i ligningsindsatsen indbringer minimum tre gange investeringen igen i form af øget provenu. Derudover kan der hentes øget provenu ved at skattesystemet løbende efterses og justeres i forhold til at undgå huller i lovgivningen, der kan få virksomheder til at agere efter at undgå at betale skat, frem for at fokusere på at producere og udvikle virksomheden. Et skattesystem, der indrettes og håndhæves retfærdigt stimulerer økonomien frem for at virke konkurrenceforvridende.

Virksomhedsskat på samme grundlag i EU

I en globaliseret verden er det almindeligt, at virksomheder opererer i flere lande. Det er omkostningskrævende

og besværligt for virksomhederne at sætte sig ind i flere landes skattesystemer. I forbindelse med vedtagelsen af EU-pagten for konkurrenceevne i 2011 blev der peget på behovet for at ensrette beskatningsgrundlaget for virksomheder. Det vil gøre beskatningen af selskaberne mere gennemskuelig til gavn for både virksomhederne og investorer, der får et mere transparent grundlag at basere deres investeringer på. Det gavner også medlemsstaterne, der - når de fastlægger deres egne politikker - stadig vil have mulighed for at fastsætte skattesatserne.

FTF's forslag på skatteområdet

FTF foreslår:

- Skattestoppets nominalprincip ophæves fremadrettet, og det øgede provenu anvendes til finansiering af vækstinitiativer
- Multimedieskatten afskaffes for at øge den enkeltes og virksomhedernes produktivitet
- Der indføres en fælles skattebase i EU, så selskaber beskattes på samme grundlag, uanset hvilket og hvor mange EU-lande de opererer i. Det er fortsat op til de enkelte EU-lande at afgøre, hvilken skattesats man vil beskatte selskaber med
- Der sikres en reel beskatning af virksomheder og borgere bl.a. gennem mere effektiv skatteligning og ved at lukke huller i skattelovgivningen.

RAMMEBETINGELSE NR. 2: EN SAMMENHÆNGENDE VÆKSTPOLITIK

Tiden er inde til at skabe en sammenhængende vækstpolitik, der gør op med den silotankegang, der i dag præger aktørerne i vækstpolitikken. Det skal være slut med at tænke beskæftigelses-, uddannelses- og erhvervs politik som særskilte områder med hver deres egne formål. Udfordringen med at skabe ny vækst og matche konkurrencen fra andre lande er så stor, at vi er nødt til at knytte indsatserne på disse områder sammen til én stærk, koordineret og vedholdende vækstpolitik. Der er samtidig brug for at organisere udførelsen af politikkerne på en ny, sammenhængende måde, som fremmer Danmarks konkurrenceevne og virksomhedernes vækstmuligheder.

Derfor er der brug for sammenhængende vækstpolitik

En af de afgørende drivere for vækst er menneskers evne til at skabe udvikling og innovation. Det er helt centralt,

at vi som samfund gør det muligt for virksomhederne at rekruttere kvalificerede medarbejdere og understøtter, at medarbejdernes kompetencer kommer i spil. Beskæftigelses-, uddannelses- og erhvervs politikkerne skal i Danmarks nye vækststrategi i fællesskab arbejde for, at de menneskelige ressourcer får størst mulig værdi til gavn for vækst og velfærd.

Det gør de enkelte sektorpolitikker ikke i tilstrækkelig grad i dag. Beskæftigelses- og erhvervs politikkerne mangler perspektiv på arbejdsmarkedets behov for kvalificeret arbejdskraft. Den uddannelsespolitiske indsats kan også i højere grad sikre, at grunduddannelserne og efter- og videreuddannelserne dækker fremtidens behov for kvalificeret arbejdskraft.

Utilstrækkeligheden i de traditionelle løsninger skærpes af den stærke opdeling i sektorer. Beskæftigelsespolitikken afgrænses i dag skarpt fra uddannelses- og erhvervs politikkerne, og uddannelsessystemet inddrager i utilstrækkelig grad forholdene på arbejdsmarkedet og kravene fra udviklingen i virksomhederne. Denne silotænkning er en barriere for vækst. Samtidig lider indsatsen på de enkelte politikområder under, at der mangler en klar sammentænkning mellem og strategier for de centrale, regionale og lokale prioriteringer og indsats. Det gør den samlede indsats ufokuseret og mindre effektiv. Hertil kommer, at vækst og velstand også afhænger af, at vi kan bringe alle gode kræfter af begge køn i spil, hvorfor der er brug for en indsats for at bløde op på det kønsopdelte arbejdsmarked.

FTF's forslag til en sammenhængende vækstpolitik

Virksomhedernes behov for kvalificeret arbejdskraft skal være i fokus Danmarks vækststrategi - sammen med de enkelte personers behov for og ønsker om opkvalificering. Ved at sammentænke indsatserne i forhold til virksomhederne med indsatsen over for arbejdsstyrken og tænke på tværs af sektorer, kan der skabes den optimale sammenhæng.

FTF foreslår:

- Et Nationalt Vækstråd etableres i regi af Statsministeriet med deltagelse af repræsentanter fra de relevante ressortministerier, Finansministeriet samt arbejdsmarkedets parter. Det Nationale Vækstråd skal løbende samordne den nationale, tværgående vækststrategi, og den regionale og lokale indsats gennem prioriterede indsatsområder. Rådet får kompetence til og ansvar for at komme med forslag og udforme stra-

tegie på vækstrelevante områder. Rådet skal erstatte Danmarks Vækstråd, der har et snævert erhvervspolitisk sigte, og overtage dette råds opgaver

- De regionale vækstfora styrkes og udvides til at omfatte en bredere deltagerkreds. De nye vækstfora skal være regionale koordineringsfora, der med udgangspunkt i den nationale vækststrategi og de særlige regionale prioriteringer skal have central indflydelse på finansiering og implementering af en regional erhvervspolitisk strategi
- Konkrete opgaver for de nye regionale vækstfora skal være:
  - De nye vækstfora skal på uddannelsesområdet rådgive om placering af uddannelser samt have indflydelse på beskrivelsen af behovet for eksisterende og nye uddannelser
  - De nye vækstfora skal sætte langt større fokus på samarbejdet om erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken. Der skal ske en intensiveret indsats i relation til at udvikle en fælles model for overvågning af det regionale arbejdsmarked. Desuden skal der sættes fokus på fælles analyseinitiativer, samarbejde om ubalancer på uddannelsesområdet etc.
  - De nye vækstfora skal kunne identificere kompetencebehov og bevilge midler til udvikling og delvis drift af nye uddannelsesstilbud, som dækker langsigtede uddannelsesbehov, men måske genererer underskud på kort sigt
  - De nye vækstfora skal samarbejde og koordinere tæt med kommunernes væksthuse, der er i kontakt med mange virksomheder, og derved er det operationelle led i erhvervspolitikken. Vækstforum og væksthuse skal hvert år indgå en forpligtende handlingsplan, så der bliver sammenhæng i indsatserne
- På beskæftigelsesområdet etableres beskæftigelsesregioner, der svarer til den regionale inddeling i de regionale vækstfora. Regionerne får ansvaret for styringen og implementeringen af den beskæftigelsespolitiske indsats, og de kan også opstille regionale mål med kobling til de regionale vækstforas satsningsom-

råder. Regionerne styres af staten, arbejdsmarkedets parter og de kommunale interessenter i fællesskab.

RAMMEBETINGELSE NR. 3: BEHOV FOR KVALIFICERET ARBEJDSKRAFT

Danmarks vigtigste råstof – i økonomisk sammenhæng – er alle de mennesker, som til hverdag gør et godt stykke arbejde. En velkvalificeret arbejdsstyrke har længe været guld værd for Danmark, men vi er nødt til at få kvalifikationer op i en højere karat for at øge produktiviteten og skabe mere vækst på kort og lang sigt. Menneskelige ressourcer er ifølge OECD en af de fire vigtigste vækstdrivere. Vi kan og skal blive bedre til at opkvalificere arbejdsstyrken – både dem, som er i arbejde, og de ledige.

Derfor er der behov for opkvalificering

Det er ikke nok, at der hvert år uddannes unge med nye kompetencer. For de unge udgør blot en lille del af arbejdsstyrken. Realiteten er, at en stor del af arbejdsstyrken allerede er i arbejde og har mange år foran sig på arbejdsmarkedet. Der er brug for, at både de beskæftigede og de ledige tilegner sig kvalifikationer, der gør det muligt at omstille sig til nye behov og funktioner.

For at skabe vækst er der brug for en forbedret, aktiv beskæftigelsespolitik med større fokus på opkvalificering og konstruktivt samspil mellem myndigheder, A-kasser og virksomheder. Det er også brug for bedre rammer for efter- og videreuddannelse. Der skal bl.a. udvikles nye former for uddannelser, som tilgodeser på den ene side arbejdspladsernes behov for højt kvalificeret arbejdskraft og på den anden side den enkelte ansattes behov for at udvikle anerkendte kompetencer og holde sig mobil i forhold til at kunne påtage sig nye job, der opstår på arbejdsmarkedet.

Mennesker driver væksten frem

Menneskelige ressourcer er en af OECD's fire drivere for vækst. Der er højere vækst i lande, der formår at udvikle og udnytte de menneskelige ressourcer gennem uddannelse og efteruddannelse, organisering og ledelse og arbejdsmarkedets fleksibilitet.

Historisk har det ydet et stærkt bidrag til vores konkurrenceevne, at vi har haft en veluddannet arbejdsstyrke og et fleksibelt arbejdsmarked, hvor det var let at flytte ressourcerne fra mindre til mere produktive virksomheder.

Udsigt til mangel på kvalificeret arbejdskraft

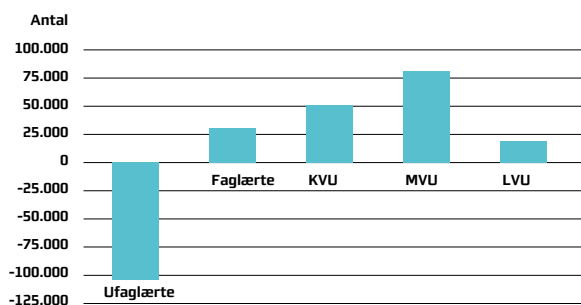
I de kommende år er der stor risiko for, at stigende mangel på kvalificeret arbejdskraft hæmmer mulighederne for vækst. Det betyder, at danske virksomheder får vanskeligere ved at udvikle sig og tage ny teknologi i brug, fordi de mangler den nødvendige ekspertise. Det kan samtidig betyde, at Danmark får sværere ved at tiltrække investeringer og arbejdspladser, og at danske virksomheder i højere grad vil placere deres investeringer i udlandet.

Der er udsigt til mangel på kvalificeret arbejdskraft af tre grunde:

1. Der bliver færre i arbejdsstyrken i takt med, at store årgange går på pension og langt mindre årgange træder ind på arbejdsmarkedet. Fra 2010 til 2020 forventes befolkningsudviklingen at reducere arbejdsstyrken med ca. 50.000 personer.
2. Den generation, der nu kommer ind på arbejdsmarkedet, er for første gang nogensinde ikke markant bedre uddannet end den generation, der forlader arbejdsmarkedet. De unge bidrager altså ikke til at højne uddannelsesniveaet.
3. Den arbejdskraft, der efterspørges i de kommende år, vil i højere grad end tidligere være uddannet arbejdskraft. Der vil ifølge AE-rådet i 2020 mangle 150.000 personer med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse.

Stor og stigende mangel på kvalificeret arbejdskraft

Mangel på og overskud af arbejdskraft i 2020

Note: Positive tal angiver en stigende mangel, hvor efterspørgslen fx stiger mere end udbuddet. Negative tal angiver omvendt et forventet overskud af arbejdskraft. Det er forudsat, at der er balance i udgangsåret.

Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2011a.

I 2020 vil der – hvis Danmark ikke øger indsatsen for at opkvalificere arbejdsstyrken – være mangel på faglærte og folk med en videregående uddannelse. Samtidig vil der ifølge prognosen være for mange ufaglærte.

FTF's forslag til at udvikle arbejdskraftens kvalifikationer

FTF foreslår:

- Allerede før en opsagt eller varslet person fratræder jobbet, skal vedkommende have mulighed for at tage imod et aktivt tilbud, som kan føre til et nyt job
- Alle ledige skal kunne uddanne sig fra første ledighedsdag. De gældende begrænsninger for uddannelse tidligt i ledighedsperioden skal væk, og ledige skal have adgang til opkvalificeringsjob og voksenlærlingeordningen, selv om de har en uddannelse i forvejen
- A-kasserne skal på baggrund af deres høje kendskab til de ledige og de faglige områder varetage indsatsen for deres ledige medlemmer i det første halve år af ledighedsperioden
- Øget målretning af uddannelsesindsatsen mod gode beskæftigelsesmuligheder. Konkret foreslås ledige ret til korterevarende opkvalificering målrettet et konkret job, såfremt arbejdsgiveren giver tilsagn om konkret ansættelse
- Jobrotationsordningen forbedres, så ledige indtræder i vikarjob på ordinære vilkår, når de fastansatte er på uddannelse. Staten skal betale for uddannelsesaktiviteten, og der skal indføres en rotationsydelse til arbejdsgiveren. Dermed har alle aktører udbytte af og motivation til ordningen
- Ledige skal kunne deltage i længerevarende uddannelsesforløb, uden at dagpengeperioden forkortes. Det skal gælde områder med strukturel mangel på arbejdskraft
- Uddannelsesinstitutionerne skal sammen med relevante parter udvikle nye kompetencegivende efter- og videreuddannelsesstilbud, der matcher behovene i forhold til udviklingen i nye jobfunktioner og opgaveløsninger på arbejdsmarkedet. Der skal lægges vægt på praksisnærhed, herunder som noget nyt udvikling af egentlige professionsmasteruddannelser

- Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU) skal gøres mere fleksibel. Det vil fremme deltagelsen i efter- og videreuddannelse, at kravet om uddannelse på fuld tid modificeres
- Flere skal have mulighed for at deltage i relevant og formelt kompetencegivende uddannelse ved hjælp af nyudviklede, fleksible forløb, hvor arbejde og uddannelse kan kombineres og understøtte hinanden. Det kan fx være uddannelse delt op i mindre moduler eller uddannelse, der er forlagt til arbejdspladsen
- Universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier skal leve op til nye, skærpede krav om hurtig og sikker formidling af ny viden fra forskning og udvikling til den private og offentlige sektor, fx gennem målrettede, korte, fagspecifikke kurser.

RAMMEBETINGELSE NR. 4: DANNELSE OG UDDANNELSE

Fremtidens vækst kræver velkvalificerede og innovative medarbejdere. Uddannelse og viden er derfor helt centrale elementer for Danmarks vækststrategi. Samtidig er der behov for en lang række knap så målbare, men mindst lige så vigtige kompetencer, hvor udviklingen starter allerede i vuggestuen. Det gælder fx samarbejdsevner, kreativitet og risikovillighed.

Vækststrategien for Danmark skal fokusere ambitiøst på at skabe høj kvalitet i tilbud til og undervisning af børn, unge og studerende. Vækststrategien skal sikre, at flere får en uddannelse.

Derfor er der behov for bedre uddannelse

Uddannelsesindsatsens betydning for vækst er veldokumenteret i både dansk og international sammenhæng.

Det Økonomiske Råds rapport fra efteråret 2010 peger på en meget stærk sammenhæng mellem uddannelse og produktivitetsvækst. Den og andre analyser peger på, at specielt videregående uddannede bidrager til vækst. Uddannelse på det videregående niveau giver medarbejdere og ledere kompetencer og kvalifikationer, der gør, at de i højere grad skaber innovation og højere produktivitet.

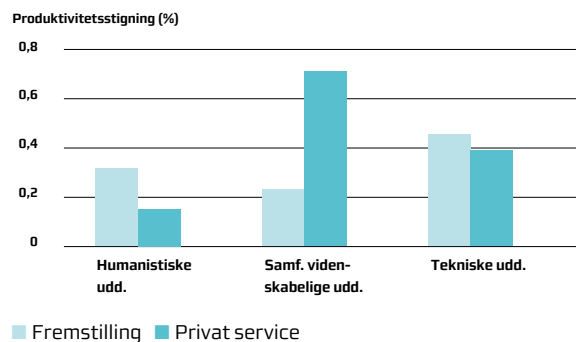
Uddannelse er en god investering

OECD har i flere analyser dokumenteret en positiv sam-

menhæng mellem investering i uddannelse og vækst. I Education at a Glance (2010) dokumenteres, at investeringer i videregående uddannelse er en god investering for samfundet. Den samfundsmæssige gevinst er således tre gange så stor som investeringen.

Videregående uddannelse øger produktiviteten

Sammenhæng mellem videregående uddannelse og virksomhedens produktivitet i private virksomheder

Note: Figuren viser, hvor meget private virksomheders produktivitet (TFP) stiger, når andelen af ansatte med en videregående uddannelse hæves med 1 pct. point. Fx stiger produktiviteten i servicevirksomheder med ca. 0,70%, når andelen af ansatte med en samfundsvidenskabelig uddannelse hæves med 1 pct. point. Analysen er ikke foretaget for offentlige institutioner, da der ikke findes retvisende produktivitetstal for den offentlige sektor.

Kilde: Jan Rose Skaksen og Martin Junge, 2010

Uddannelsessystemets udfordringer

Det danske uddannelsessystem står over for en række udfordringer:

- Næsten hver femte unge får ikke en ungdomsuddannelse. Regeringens målsætning er, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse, men kun 84 pct. gør det
- For få gennemfører en videregående uddannelse i forhold til det behov for arbejdskraft, som findes i fremtiden. I 2020 vil der mangle 150.000 personer med videregående uddannelse ifølge AE-rådet, og for lidt uddannelse koster samfundet 21,8 mia. kr. i 2020 (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2011a).
- Den private sektor har et uddannelsesmæssigt efterslæb og har brug for flere veluddannede ansatte for at skabe vækst.

DERFOR JA TIL MERE UDDANNELSE

Alle uddannelser har en positiv samfundsøkonomisk effekt. Uddannelse fører til højere produktivitet og arbejdsmarkedstilknytning, højere løn, bedre helbred og mindre kriminalitet. Investeringer i uddannelse giver en samfundsøkonomisk gevinst på tre gange investeringens størrelse.

Kilder: Det Økonomiske Råd, 2010. Helena Skyt Nielsen, 2009. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2011a.

Fra daginstitution til videregående uddannelse – sådan styrker vi kompetencerne

Daginstitutionerne

Daginstitutionerne har en stor selvstændig betydning for børns udvikling. Men her skabes også allerede i den tidlige barndom udgangspunktet for en veluddannet og innovativ arbejdskraft. Velfungerende daginstitutioner medvirker til at udvikle faglige kundskaber og samarbejdsevner samt kreativitet, og daginstitutionerne medvirker til at forbedre børnenes skoleparathed og kognitive evner. Det er veldokumenteret, at pædagogiske tilbud af høj kvalitet til førskolebørn "betaler sig" og giver et højt samfundsøkonomisk afkast.

HØJ KVALITET I DAGSINSTITUTIONER BETALER SIG

SFI konkluderer i en forskningsopsamling fra 2009, at "høj kvalitetsbørnehaver" øger børns intelligens målt ved IQ, og de bliver mere skoleparate. Høj kvalitetsbørnehaver defineres som gode normeringer og et personale med en pædagoguddannelse samt relevant efteruddannelse. Dermed bliver børns udbytte af skoleundervisningen bedre. Også på langt sigt har de gode børnehaver effekt. Undersøgelserne dokumenterer, at børn med belastede opvækstvilkår får bedre uddannelsesresultater senere i skolen, hvis de har gået i en høj kvalitetsbørnehave. Flere får en uddannelse, og de klarer sig bedre på arbejdsmarkedet. Færre bliver arbejdsløse, og færre bliver kriminelle, sammenlignet med jævnaldrende, der også har haft en belastet opvækst.

Kilde: SFI, 2009

Grundskolen

Folkeskolens formål er menneskelig vækst, og skolen er samtidig helt central for økonomisk udvikling og vækst. Ifølge en omfattende analyse af økonomisk vækst i 88 lande er grundskoleuddannelsen den mest gennemgående forklaringsfaktor for økonomisk vækst. (Sala-i-Martin, Doppelhofer og Miller, 2004).

Det er bredt anerkendt gennem en række analyser fra bl.a. OECD og KREVI, at selv relativt små forbedringer af elevernes faglige færdigheder får meget stor betydning for fremtidig velstand og vækst. Der er ligeledes bred politisk konsensus herhjemme om, at grundskolen og folkeskolen indeholder kimen til vækst i samfundet. Det fremgår fx både af regeringens, S-SF's og de radikales forskellige udspil på skoleområdet.

Fagligt og didaktisk dygtige lærere og et højt fagligt ambitionsniveau er afgørende for skolernes evne til at give eleverne gode faglige og almene kompetencer. Det er en konstant udfordring at sørge for, at læreruddannelsen lever op til høje faglige krav, og at de uddannede lærere har adgang til løbende efteruddannelse, opdatering med ny viden og mulighed for konstant refleksion over egen undervisning.

Når det gælder efteruddannelse af lærere ligger Danmark dårligt i international sammenligning. Kun lærerne i Tyrkiet og Slovakiet får ifølge OECD's TALIS-undersøgelse fra 2009 mindre efteruddannelse end danske lærere. I Singapore har den enkelte lærer ret til 100 timers efteruddannelse om året. Efteruddannelse af lærerne er afgørende for, at skolen kan løfte elevernes niveau. Ifølge AKF har lærerne på højt præsterende skoler i højere grad linjefagsuddannelse eller anden særlig uddannelse i de fag, de underviser i. (AKF, 2010). Og 70 pct. af lærerne i skolen vil også være der om 10 år, så der er god grund til at investere i efteruddannelse.

Elevernes læsefærdigheder er også et punkt, der kræver konstant fokus i grundskolen, og det er i de seneste år lykkedes at forbedre de yngste elevers læsefærdigheder markant. Udfordringen er i dag særligt de ældste elevers læsefærdigheder. For mange forlader skolen efter 9. klasse med så dårlige færdigheder. Det har negative konsekvenser for deres videre uddannelsesmuligheder. (Egelund, 2010.).

Ungdomsuddannelserne

Langt de fleste på en årgang starter på en ungdomsuddannelse, men næsten hver femte falder fra. Udfordringen med at fastholde flere på ungdomsuddannelserne begynder derfor allerede i grundskolen og fortsætter ind på ungdomsuddannelserne, der skal magte både at rette indsatsen mod de dygtige unge og mod unge med mindre gode forudsætninger.

Særligt udsatte for at falde fra ungdomsuddannelserne er indvandrere og grupper med svag uddannelsesmæssig baggrund. Det har samfundet ikke "råd" til, hverken etisk, samfundsøkonomisk eller i forhold til sammenhængskraften i samfundet. Også her er lærerne krumtappen i indsatsen. På dette felt er det en udfordring, at der er få ressourcepersoner med den rette viden til at løfte opgaven i skolen. Først fra 2007 blev specialpædagogik en integreret del af læreruddannelsen.

Frafaldet fra ungdomsuddannelserne er især højt på erhvervsuddannelserne, hvor næsten halvdelen falder fra. Der er store problemer med manglende praktikpladser, fagligt svage og dårligt motiverede elever - især på teknisk skole - og lærerne mangler redskaber til at hjælpe eleverne.

Videregående uddannelser

De kommende år vil byde på massiv mangel på personer med videregående uddannelse. Virksomhederne vil få langt større brug for personer, der kan sikre et højt videnindhold i produkterne, medvirke til omstilling og anvendelse af ny teknologi og sikre høj produktivitet og innovation.

Der vil i 2020 mangle 150.000 personer med videregående uddannelse. Hvis 55 pct. af en ungdomsårgang opnår en videregående uddannelse, vil det på langt sigt kunne imødegå denne mangel. Der vil imidlertid gå 50-60 år før den fulde effekt indtræder. Derfor bør indsatsen suppleres med bedre muligheder for efter- og videreuddannelse, hurtigere studie gennemførelse bl.a. gennem en styrket indsats mod frafald og forbedrede muligheder for at vælge at blive flere år på arbejdsmarkedet (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2011b).

Uddannelsessystemet har en særlig opgave i forhold til virksomhederne i den private sektor, hvis medarbejdere har et relativt lavt uddannelsesniveau set i forhold til landet som helhed. (Fx Det Økonomiske Råd, 2010).

De erhvervsrettede videregående uddannelser, som netop er kendetegnet ved en stærk kombination af et højt fagligt niveau og et målrettet samspil med praksis, har et stort potentiale for at kunne skabe de nødvendige nye uddannelser. Der skal derfor udvikles nye erhvervsrettede videregående uddannelser målrettet virksomhedernes behov.

UDDANNELSE ØGER ARBEJDSINDSATSEN

Ufaglærte har i gennemsnit 10 års mindre beskæftigelse end faglærte og personer med videregående uddannelse i løbet af et arbejdsliv, selv om de ofte kommer tidligere ud på arbejdsmarkedet. Der er kun små forskelle mellem personer med erhvervsuddannelser og korte, mellemlange og lange videregående uddannelser.

Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2011a.

FTF's forslag til at styrke dannelse og uddannelse

Styrk kreativitet i daginstitutioner, skoler og på uddannelser

Stort set alle - 97 pct. - tre til fem årige børn går i børnehave, og langt hovedparten af de 1-2-årige går i vuggestue. Det betyder, at Danmark har en unik mulighed for arbejde strategisk med børns kreativitet fra den tidlige barndom. SFI har som nævnt ovenfor påvist, at høj kvalitet i børnehaven ganske tydeligt øger børns intelligens og skoleparathed samt det langsigtede udbytte af undervisning og uddannelse.

FTF foreslår:

- Der skal være mere tid til og øget faglighed i det pædagogiske arbejde i dag- og fritidsinstitutionerne. Derfor skal mulighederne for efter- og videreuddannelse styrkes markant, og der skal formuleres ambitiøse mål for fagligheden
- Dagtilbudsloven skal præciseres, så fremme af børns leg, fantasi, kreativitet og læring indgår som en væsentlig målsætning for daginstitutionernes pædagogiske arbejde
- Nedsæt en kreativitetskommission. Kommissionen skal formulere anbefalinger til regeringen og erhvervsliv, der bygger på national og international forskning om menneskers kreativitet som kilde til fornyelse med særlig fokus på indsatsen i daginstitutioner, skoler og uddannelser.

Styrk grundskolen

Elevernes udbytte af grundskolen skal styrkes ved at styrke lærernes kompetencer og bane vej for bedre vejledning og inklusion af svage elever.

FTF foreslår:

- Læseundervisningen skal styrkes i hele skoleforløbet, bl.a. ved hjælp af en plan udarbejdet af parterne på skoleområdet
- Mulighederne for efter- og videreuddannelse for grundskolens lærere skal forbedres markant. Som minimum skal alle lærere sikres den nødvendige løbende efteruddannelse i deres undervisningsfag og i nye undervisningsmetoder
- Læreruddannelsen skal styrkes, så de nye lærere, der kommer ud i folkeskolen i de kommende år er både fagligt og videnmæssigt optimalt rustet og arbejder ud fra et dybtgående kendskab til nye undervisningsmetoder
- Vejledningsindsatsen fra Ungdommens Uddannelsesvejledning skal suppleres med en ressourceperson tilknyttet den enkelte skole, som har fokus på overgangen til ungdomsuddannelserne. Der skal udarbejdes strategier for samarbejde med andre faggrupper som socialrådgivere og sundhedspersonale samt vejledningsmateriale om indsatsen for de svageste unge
- Fastlæg en national investeringsplan for det specialpædagogiske område, der på kort sigt sikrer grundlaget for opkvalificering af lærere. Målet skal være at give en bedre specialundervisning inden for den nuværende økonomiske ramme og at nedbringe udgifterne til specialiserede tilbud uden for skolen
- Skab de nødvendige inkluderende støtteforanstaltninger i forhold til de elever, der har behov for en særlig indsats i skolen. Det forudsætter et tæt samarbejde mellem de relevante faggrupper.

Bedre muligheder for at gennemføre en erhvervsrettet ungdomsuddannelse

Erhvervsuddannelserne skal give de dygtige unge tilstrækkelige udfordringer i hele uddannelsesforløbet samtidig med, at de sikrer, at unge med mindre gode forudsætninger opnår en erhvervsuddannelse.

FTF foreslår:

- Mere fleksible og praksisnære indgange til EUD uddannelserne. Uden at svække EUD-hovedsporet gøres de indledende veje til uddannelserne mere varierede fx via brobygningsforløb og introduktionsamtaler. Startforløbene gøres mere målrettede med en praksisnær pædagogik
- Udbud af EUX styrkes, således at det bliver et bredt tilbud indenfor EUD systemet. EUX er en kombination af en erhvervsuddannelse og en gymnasial eksamen, der kan give udfordringer til de unge, der søger erhvervsuddannelse af høj kvalitet, et højt uddannelsesniveau samt gode muligheder for karriere og videreuddannelse
- Skolepraktikken indføres som et permanent element i EUD systemet, så praktikpladsmangel undgås. Virksomhedspraktik og skolepraktik skal sidestilles, og der skal sikres en uddannelsesgaranti på EUD
- Efteruddannelse af EUD-lærere skal styrkes med fokus på de store faglige og pædagogiske udfordringer i forhold til fastholdelse, motivation, undervisningsdifferentiering, kulturforståelse og samarbejde i erhvervsuddannelserne.

Udnyt potentialet på videregående uddannelser

Det videregående uddannelsessystem skal fungere mere sammenhængende og fleksibelt. Dermed kan det tiltrække flere unge og bedre matche arbejdsmarkedets behov. Samspejlet mellem professionshøjskoler og erhvervsakademier og den private sektor skal forbedres. Samtidig bør potentialet i de erhvervsrettede videregående uddannelser i forhold til den private sektor udnyttes bedre.

FTF foreslår:

- Målsætningen for hvor stor andel af en ungdomsårgang, der skal opnå en videregående uddannelse, sættes op til minimum 55 procent for at kunne matche fremtidens behov for kvalificeret arbejdskraft
- Nedsæt en uddannelseskommission, der systematisk analyserer de samlede videregående uddannelser og udarbejder konkrete anbefalinger til et mere sammenhængende og fleksibelt uddannelsessystem
- Skab nye erhvervsrettede videregående uddannelser målrettet private virksomheders behov. Rådet for aka-

demi- og professionsbacheloruddannelserne (REP) skal analysere mulighederne og udarbejde anbefalinger til undervisningsministeren om de nødvendige initiativer.

RAMMEVILKÅR NR. 5: VIDEN OG INNOVATION

Viden er fundamentet for vækst. Vi har brug for forskning og nye ideer, som vi på arbejdspladserne omsætter innovativt til nye produkter, processer, ydelser - og dermed til vækst. Danmark har gode forudsætninger for at styrke innovation og produktivitet. Vi har en fleksibel og veluddannet arbejdsstyrke, flade hierarkier, høj tillid og en stærk samarbejdskultur, og mange kræfter har i en årrække arbejdet for at styrke innovationskapaciteten yderligere. Men vi har endnu ikke rammevilkårene ordentligt på plads, så vi kan komme op i den internationale superliga i videnbaseret vækst.

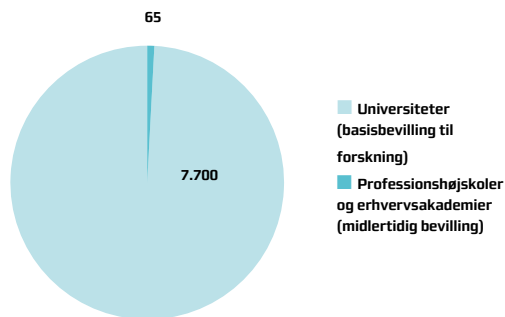
Derfor er der brug for mere viden og innovation

Stort set hele Danmarks produktivitetsefterslæb i de sidste ti år kan henføres til et manglende bidrag fra innovation ifølge en analyse fra Økonomi- og Erhvervsministeriets analyseenhed FORA fra februar 2011. Det understreger behovet for nu at sætte skub på videndeling og innovation, bl.a. ved at rette op på følgende mangler:

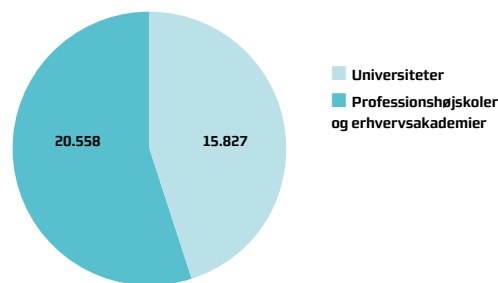
- Pengene til forskning og videnudvikling fordeles ulige mellem videninstitutionerne – med et skævt og utilstrækkeligt udbytte til følge for samfundet. Universiteterne får langt hovedparten af statens basisbevillinger. Professionshøjskoler og erhvervsakademier nøjes med midlertidige, mindre beløb
- Ledere i både den offentlige og den private sektor ved for lidt om kreativitet og innovation. Cirka halvdelen af lederne i den private sektor har ikke fokus på innovation i deres daglige ledelsespraksis, og halvdelen af lederne i både den private og den offentlige sektor har ikke formel viden (fra kurser el. lign.) om, hvordan man arbejder med innovation, viser FTF's Lederpejling fra 2010
- Der er stort behov for stærkere lederskab og en mere forenklet og sammenhængende struktur af danske innovationsordninger. En DI-undersøgelse fra 2008 viste, at der alene i staten eksisterede 88 forskellige innovationsordninger fordelt på ni forskellige ministerier. Og en opgørelse fra Forsknings- og Innovationsstyrelsen viser, at der er ni forskellige nationale programmer, der alle retter sig mod generelt innovationssamarbejde mellem virksomheder og videninstitutioner.

Misforhold mellem midler til forskning og videnudvikling og antal uddannede

Midler til forskning og videnudvikling (mio. kr)

Uddannede med videregående uddannelse

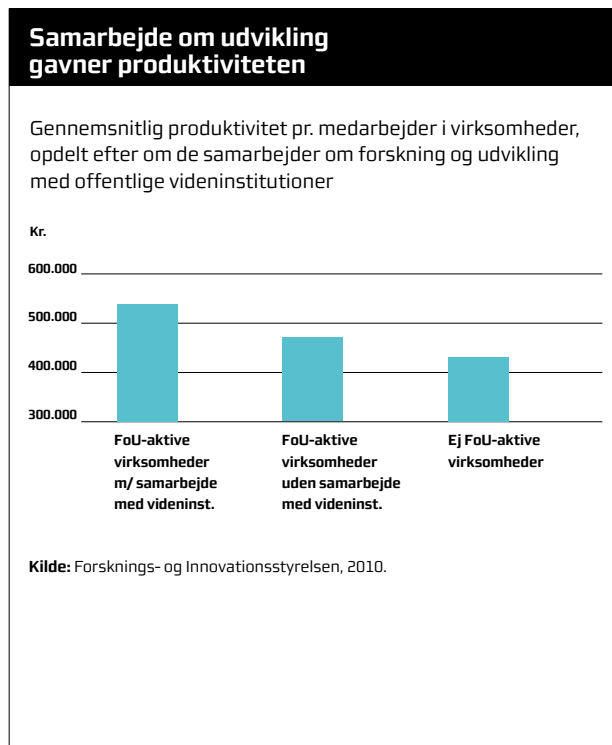
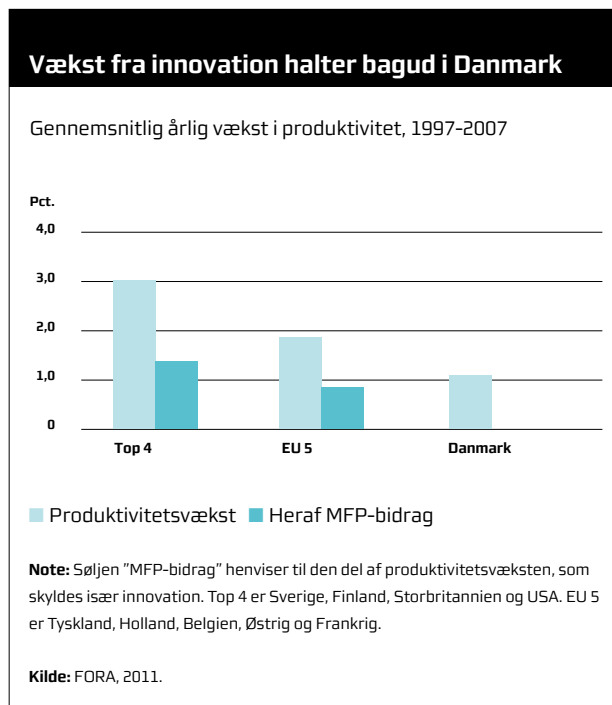
Note: Universitetsuddannede er inkl. Ph.D. og de 10 pct. af bachelorer, som ikke fortsætter på en kandidatuddannelse. I diagrammet til højre er anvendt et gennemsnit over 2007-2009.

Kilde: Finansloven 2011, UNI-C Statistik og Analyse samt egne beregninger.

Virksomhederne innoverer for lidt

Stort set hele Danmarks produktivitetsefterslæb i de sidste ti år kan henføres til et manglende bidrag fra innovation.

INNOVATION FØRER TIL HØJERE PRODUKTIVITET OG VÆKST

En undersøgelse i 21 lande viser, at virksomheder, der investerer mere i innovation, har højere produktivitet og højere innovationsbaseret indtjening. Innovation har været den primære kilde til vækst i de lande, der i de senere år har haft den højeste stigning i produktiviteten

Kilder: OECD, 2010. OECD, 2009.

Samspil øger produktivitet og vækst

Virksomheder bliver markant mere produktive, når de samarbejder med videninstitutioner.

Sådan får Danmark videnbaseret vækst

Investér i uddannelse, forskning og videnflow

Danmark skal investere i uddannelse, forskning og stimulering af videnflow mellem videninstitutioner og arbejdspladser. OECD anbefaler, at regeringer på trods af den økonomiske krise ikke skærer ned på offentlige investeringer i kilder til fremtidig vækst som fx uddannelse, infrastruktur og forskning. (OECD, 2010c).

Styrk uddannelserne

Uddannelserne skal styrkes, fordi medarbejdere med et højt, relevant og aktuelt videnniveau er drivkraften bag faglig udvikling og vækst både i private og offentlige virksomheder. Der skal være større sikkerhed for:

- At uddannelserne til stadighed fornyes på grundlag af ny viden
- At den viden, der udvikles, er viden, der kan bruges
- At den viden, der udvikles, faktisk også bliver brugt i samspillet i videntrekanten mellem de offentlige eller private arbejdspladser, uddannelses- og udviklingsmiljøerne og forskningsmiljøerne.

Styrk forskningen

Forskningspolitikken skal udbredes til at omfatte hele spektret af videninstitutioner og fremme et tættere

samarbejde mellem dem indbyrdes, og mellem videninstitutioner, virksomheder og praksis. Den viden, der skaber vækst, kan komme fra grundforskning på universiteter og virksomheder eller fra anvendt forskning og udviklingsarbejde, som finder sted både på universiteter, professionshøjskoler og i offentlige og private virksomheder.

Tag brugerne og medarbejderne med på råd

OECD anbefaler i sin nye innovationsstrategi fra 2010, at medarbejdere og brugere i langt højere grad får mulighed for at være kreative og udvikle nye produkter og processer på arbejdspladserne. Derfor bør medarbejder- og brugerdreven innovation have en mere fremtrædende rolle i vækst- og innovationsstrategien.

Ledelse gør en vækstforskel

Når ansatte bliver afgørende for konkurrenceevnen bliver god ledelse også et afgørende konkurrenceparameter. I den private sektor er der mange små og mellemstore virksomheder (SMV), som har et stort ikke-udnyttet vækstpotentiale, og OECD peger på, at manglende ledelseskompetencer er en hovedudfordring for SMV'ernes succes og vækst. Innovativ ledelse er også i den offentlige sektor afgørende for udvikling og nytænkning.

VELFÆRDENS INNOVATØRER

Projektet Velfærdens Innovatører, som FTF er medinitiativtager til, viser, at der er masser af aktivitet og virkekrang i den offentlige innovationsindsats. Der er brug for en indsats, der understøtter indsatsen og systematiserer og udbreder de gode resultater. Her bør der bl.a. være fokus på innovationsledelse, ligesom medarbejderdreven innovation spiller en central rolle.

Mere Offentligt-Privat Innovation

Den offentlige sektor har i innovationssammenhæng en væsentlig rolle som katalysator og efterspørger. Der er et uudnyttet potentiale i Offentligt-Privat Innovations-samarbejde (OPI), hvor medarbejderne i begge sektorer deltager i udviklingen af helt nye produkter og services inden for bl.a. velfærdsteknologi, som både gavner vækst og velfærd – og i bedste fald også eksportmulighederne. Men der er i dag en række barrierer for OPI. Det drejer sig bl.a. om:

- Udbudsreglerne, der opleves som utilgængelige og uklare og på nogle områder vanskeliggør OPI-projekter. Eksempelvis kan et privat firma, der har medvirket i udviklingen af en ny løsning, risikere at blive afskåret fra at deltage i en efterfølgende udlicitering af ydelsen
- Vanskeligheder ved at finansiere projekter, særligt i startfasen
- Manglende viden hos OPI praktikere og generelt et manglende strategisk fokus på at udnytte mulighederne i OPI.

HVAD ER OFFENTLIG-PRIVAT INNOVATION (OPI)?

Der findes flere og vidt forskellige former for offentlig-privat samarbejde. I traditionel udlicitering og udbud er der en fast og ofte meget detaljeret kontrakt mellem en offentlig aftager/kunde og en privat leverandør. Her kan der være tale om, at man ved en udlicitering også sælger ud af den viden og erfaring, som fx en kommune besidder på et område.

Men der eksisterer også forskellige former, hvor fokus i højere grad er på partnerskab, dialog og samarbejde. Ved OPI forstås et udviklingssamarbejde mellem offentlige og private organisationer med henblik på at udvikle nye innovative offentlige løsninger sammen. Det offentlige og det private bidrager i fællesskab med hver deres viden og spidskompetencer til at udvikle nye redskaber, der kan styrke kvalitet og effektivitet i den offentlige sektor og samtidig bidrage til vækst og udvikling i virksomhederne. Fx udvikles interaktive undervisningsmaterialer, virtuelle føde- og operationsstuer til træning samt teknologi og redskaber, der understøtter patienters aktive deltagelse i deres eget behandlingsforløb. Andre eksempler på offentlig-private satsninger på vækstindustrier er vindmølle- og høreapparatusindustrierne samt medicoteknologi.

En anden partnerskabsform er OPP, som bruges ved længerevarende bygge- og anlægsprojekter, fx en skole, et hospital eller en ny motorvej. Design, finansiering, byggeri, drift og vedligeholdelse udbydes som en samlet opgave ved et OPP-projekt, som typisk varer 25-30 år.

Kilder: COWI, 2010. Erhvervs- og Byggestyrelsen, 2009.

FTF's forslag til at styrke viden og innovation

Forskning og videnuddvikling på professionshøjskoler og erhvervsakademier

Mulighederne for at udvikle ny viden på professionshøjskoler og erhvervsakademier skal udnyttes bedre.

FTF foreslår:

- Prioriter et tilstrækkeligt økonomisk grundlag for et permanent program for videnuddvikling, der er relevant for erhverv, praksis og undervisning, på professionshøjskoler og erhvervsakademier
- Etablér et ph.d.-program i regi af professionshøjskolerne med henblik på at løfte forskningen på området. Programmet gennemføres i tæt samarbejde med relevante forskningsmiljøer og har samme standard som universiteternes ph.d.-uddannelser
- Præcisér i lovgivningen, at professionshøjskolerne – på linje med tilsvarende institutioner i udlandet – skal levere anvendt forskning og udvikling, som retter sig mod konkrete behov i den private og offentlige sektor. Kvalitetsstandarder skal sikre niveauet i den viden, som institutionerne udvikler, alene eller i samarbejde med universiteter
- Kommende strategiske forskningsprogrammer skal indeholde krav om, at forskningsresultater formidles til alle relevante parter, og at ansøgerne er forpligtede til at inddrage andre relevante videnmiljøer, fx videncentre, i forskningsprojektet. Det styrker forpligtelsen til samarbejde mellem universiteter, andre forskningsinstitutioner, professionshøjskoler og erhvervsakademier om relevante forskningsprojekter .

EKSEMPEL PÅ VIDENUDDVIKLING OG INNOVATION PÅ PROFESSIONSHØJSKOLER

Der er i samarbejde mellem tre private virksomheder og forsknings- og udviklingsmiljøer ved Aarhus Universitet og Professionshøjskolen VIA udviklet et værktøj, der er eldrevet (solenergi) og satellitstyret, og som bl.a. ved hjælp af robotter kan understøtte en række funktioner inden for bæredygtigt landbrug. Værktøjet vil i fremtiden kunne bruges i forbindelse med fx ukrudtsbekæmpelse, græs slåning, fodring af dyr og andet. Hele konceptet vil kunne danne basis for systemeksport og eksport af know-how.

Innovation

Danmark skal op i den internationale superliga inden for innovation. Det kræver en række initiativer.

FTF foreslår:

- Skab en innovationspolitik, hvor de enkelte dele hænger sammen og styrker hinanden. Statslige, regionale og lokale indsatser for innovation bør koordineres under et stærkt nationalt lederskab. De mange forskellige innovationsordninger skal lægges sammen til færre og større ordninger med klare mål
- Regeringen, eksperter og arbejdsmarkedets parter skal sammen udvikle en strategi for at styrke medarbejderdreven og brugerdreven innovation. Strategien skal målrettes både private og offentlige arbejdspladser og kan bl.a. omfatte:
  1. Bedre støttemuligheder for projekter målrettet medarbejderdreven innovation.
  2. Et videncenter for innovation, der skal udvikle, opsamle og sprede gode erfaringer med især medarbejderdreven innovation.
  3. Et korps af innovationskonsulenter, der kan hjælpe offentlige og private virksomheder med at identificere innovationsbehov og starte innovationsprojekter. Korpsset tilknyttes videncenteret og kan fx udvikles med inspiration fra videnpilotordningen.
- Styrk ledere og medarbejderes innovationskompetencer, bl.a. gennem efteruddannelsestilbud, som ruste dem til at lede og indgå i innovationsprojekter. Sæt fokus på innovationsledelse i både den private og offentlige sektor
- Understøt innovation ved hjælp af offentlige indkøb. En mindre del af offentlige indkøb kan øremærkes til at understøtte innovative løsninger målrettet udvalgte samfundsmæssige udfordringer, som fx velfærdsteknologi og energi- og miljøteknologi.

Offentligt-Privat Innovation

Udnyt potentialet i Offentligt-Privat Innovationssamarbejde (OPI), hvor medarbejderne i begge sektorer deltager i udviklingen af helt nye produkter og services.

FTF foreslår:

- Skab en klar juridisk ramme og klare retningslinjer for OPI

- Bedre støtte og vejledning til OPI-praktikere. Der skal udarbejdes:

1. Klare og tilgængelige vejledninger på området om bl.a. udbudsrelaterede problematikker og spørgsmål vedrørende finansiering
2. Informationsmateriale, som kan udbrede viden og best practice erfaringer med OPI samt gode råd til samarbejdsprocessen (fx standardaftaler, procesvejledninger m.m.)

- Etablér et nationalt videncenter for OPI, som kan vejlede og rådgive i spørgsmål om OPI og sikre løbende og systematisk erfaringsopsamling. Videncenteret bør have kompetencen til at udarbejde vejledninger og informationsmateriale samt anbefalinger til klarere retningslinjer og ændringer i udbudsreglerne
- Etablér et uddannelsesprogram for OPI-praktikere. Som en del af programmet udvikles uddannelses- og træningsprogrammer for lokale/regionale OPI-praktikere, og der gennemføres undervisning og træning i de forskellige aspekter af OPI
- Etablér en tilskudspulje til opstart og implementering af OPI-projekter, fx til frikøb af de involverede medarbejdere.

RAMMEBETINGELSE NR. 6: SUNDHED OG FOREBYGGELSE

Danskernes sundhed og mulighederne for gode og effektive behandlingstilbud er af helt central samfundsmæssig og velfærdspolitisk betydning. Jo flere der er sunde og raske, desto større er udbuddet af arbejdskraft og mulighederne for vækst. Derfor – og naturligvis af hensyn til den enkelte borger – skal vi i Danmark blive bedre til at forebygge og behandle sygdomme og til at udvikle nye, effektive behandlinger og teknologier.

I tilknytning hertil skal vi sikre sygdomsramtes tilbagemunden til en aktiv og selvstændig tilværelse via solid, tværfaglig rehabilitering.

I sundhedsvæsenet er der allerede mange eksempler på et velfungerende samspil mellem offentlige og private aktører. Nye løsninger kan udvikles i samarbejde mellem sundhedsvæsenet og private virksomheder og søges

afsat på et internationalt voksende marked inden for sundhed og forebyggelse. Eksempelvis bør sundhedspersonalet have bedre muligheder for at udvikle og afprøve nye, innovative behandlingsformer og redskaber, der kan øge kvaliteten af behandlingen og gøre den mindre ressourcekrævende.

Set i et vækstperspektiv er målene med et velfungerende sundhedsvæsen:

- At understøtte virksomhedernes og den offentlige sektors behov for arbejdskraft ved at holde sygefraværet nede, give sygemeldte hjælp til hurtigst muligt at vende tilbage i job og fastholde flere i den arbejdsdygtige alder på arbejdsmarkedet
- At bidrage til udvikling af nye løsninger, der understøtter udviklingen af en effektiv sundhedssektor, som lever op til et højt kvalitetsniveau og samtidig indgår i udvikling af nye produkter og løsninger, der kan afsættes på markedet.

Sådan kan vi forbedre sundheden og forebyggelse

I de kommende år bliver arbejdsstyrken mindre. Samtidig vil den aldrende befolkning og et stort og stigende antal kronikere medføre et stigende pres for at finde nye, effektive løsninger i sundhedssektoren. Alene de økonomiske incitamenter til bedre sundhed og forebyggelse er stort: De økonomiske vismænd forventer, at sundhedsudgifterne vil stige med 50 mia. kr. frem til 2050.

Forebyg kroniske sygdomme

Antallet af personer over 65 år forventes at stige fra 900.000 til mere end 1,5 mio. i 2040. Samtidig forventes antallet af danskere, der lider af en eller flere kroniske sygdomme at stige fra 1,7 mio. i dag til to mio. personer i 2020 ifølge Statens Institut for Folkesundhed. De offentlige udgifter til borgere med kroniske lidelser udgør i dag omkring 80 procent af de samlede udgifter til sundhedsvæsenet. (Videncenter for kroniske sygdomme og rehabilitering - <http://www.kroniker.dk/Default.aspx?ID=4> den 12. april 2011). På trods af det tilbydes patienterne ikke den behandlings- og rehabiliteringsindsats, som beviseligt kan forebygge, at sygdommen udvikler sig yderligere. (Sundhedsstyrelsen (2005). *Kronisk Sygdom –Patient, sundhedsvæsen og samfund*).

Brug effektiv genoptræning og behandling

Der bør fx sættes ind i forhold til de mere end 650.000

danskere, der lider af muskel- eller skeletmerter af mere end et halvt års varighed. Muskel- og skeletsygdomme står for cirka 25 pct. af sygefraværet og omkring 20 pct. af førtidspensioneringerne. Mange ender med at blive opereret for deres lidelse, selv om der er evidens for, at effekten af træning er lige så stor som operation i forhold til flere patientgrupper. Flere undersøgelser viser, at patienter, der får tilbud om træning frem for operation kommer hurtigere tilbage i arbejde, hvilket er en gevinst for både patient og samfund. Man kan forebygge mange skader ved at indtænke ergonomi og kropsbevidsthed i alle former for arbejde.

Sygefraværet skal ned

Der er behov for, at et fremtidigt velfungerende sundhedsvæsen understøtter erhvervsdeltagelsen ved hjælp af hurtig og effektiv diagnostik, udredning og behandling samt bidrage til at forebygge sygdomme og førtidspensionering. Herudover er der behov for en indsats på arbejdspladserne for at reducere sygefraværet og mindske udstødningen fra arbejdsmarkedet. En central udfordring her er psykiske belastninger i arbejdet. Der er i Danmark gennemsnitligt 150.000 sygemeldte hver dag, hvilket svarer til cirka fem procent af arbejdsstyrken. Beskæftigelsesministeriet har beregnet, at sygefraværet i 2006 kostede samfundet mindst 37 mia. kr. årligt i form af udgifter til sygedagpenge og løn under sygdom. Hertil kommer udgifter til behandling i sundhedsvæsenet og det produktionsstab, som følger med sygefraværet. Opregnet til 2011-niveau svarer det til 43 mia. kr. Det sygefravær, der kan henføres til dårligt psykisk arbejdsmiljø, svarer årligt til 30.000 fuldtidspersoner. Alligevel siger mange ledere - 68 pct. af lederne i den offentlige og private sektor ifølge en FTF-analyse - at de ikke er klædt på til at forebygge og stoppe stress.

Foretag langsigtede prioriteringer

Helt grundlæggende er det en udfordring at sikre et sundhedsvæsen, der har mulighed for at foretage langsigtede prioriteringer, for at kunne anvende ressourcerne optimalt og sætte kursen mod fremtidens opgaver. Derfor er der behov for langsigtet planlægning og for, at de sundhedsprofessionelle får frihed til at adressere nye problemstillinger hurtigere.

Understøt innovation og nytænkning

Flest muligt ressourcer og kompetencer i sundhedssektoren skal inddrages i udviklingen af innovative behandlingsformer, nye arbejdsgange, produkter og services.

For at få det fulde udbytte af potentialet er der behov for særlig opbakning til hospitaler, kommunale sundhedstilbud og virksomheder på sundhedsområdet, som udvikler velfærdsteknologi, nye behandlings- og sygeplejemetoder og produkter og løsninger. Forsøg med telemedicin har fx vist, at der er mulighed for både at spare ressourcer og ikke mindst sikre patienterne en lettere og mere sikker behandling. Der er et stort internationalt marked for nye metoder og velfærdsteknologiske løsninger. Alene EU-landene forventer at øge udgifterne til sundhed og ældrepleje med 400 mia. kr. i de næste 10 år. (Mandag Morgen, 2010).

FTF's forslag til sundhed og forebyggelse

FTF's forslag:

Øget innovation og brug af teknologiske løsninger i sundhedsvæsenet

Sundhedsområdet er i konstant udvikling. Den udvikling skal styrkes ved, at der effektivt banes vej for nye behandlingsformer, ved forsøg med ændringer af arbejdsgange og anvendelse af ny teknologi udviklet i samarbejde mellem det offentlige og private virksomheder.

FTF foreslår:

- Enklere og mere smidige administrative vilkår for virksomheder, der udvikler sundhedsteknologiske produkter og services, hvis de lever op til krav om fx øget kvalitet i behandlingen. Løsninger kan udvikles i samarbejde med det offentlige sundhedsvæsen, der samtidig som aftager vil stimulere til innovative løsninger og vækst
- En aktiv udnyttelse af den massive investering i nyt sygehusbyggeri i de kommende år til at udvikle nye organisationsformer, teknologiske løsninger og services
- Styrkede incitamenter til udbredelse og implementering af best-practice og teknologiske løsninger, der er ressourcebesparende og øger behandlingskvalitet og patienternes livskvalitet.

Forbedret behandling og forebyggelse af kroniske sygdomme

Der er behov for konkrete tiltag, der kan sikre en bedre behandling og forebyggelse af kroniske sygdomme og dermed bidrage til såvel folkesundheden som arbejdsudbuddet.

FTF foreslår:

- Nationale, forpligtende mål for kommunernes og regionernes forebyggelsesindsats bl.a. gennem anvendelse af kliniske retningslinjer og forløbsprogrammer og accelererede patientforløb. Disse skal beskrive den samlede tværfaglige, tværsektorielle og koordinerede sundhedsfaglige indsats for en given diagnose og sikre, at evidensbaserede anbefalinger for den sundhedsfaglige indsats bliver anvendt
- Rehabilitering skal gøres til en patientrettighed med tydelige krav til såvel regionernes som kommunernes ansvar og forpligtigelser over for borgeren. På den måde vil fx kroniske patienter kunne blive længere på arbejdsmarkedet og komme hurtigere tilbage på arbejdsmarkedet efter sygdom
- Der skal tilbydes aktiv, tværfaglig behandling i form af træning, hvor denne behandlingsform med fordel kan erstatte operation.

Vækst gennem nedbringelse af sygefraværet

Dårligt psykisk arbejdsmiljø, herunder stress og gener på grund af manglende sammenhæng mellem arbejdsmængde og ressourcer, er en af de vigtigste årsager til det høje sygefravær i Danmark.

FTF foreslår:

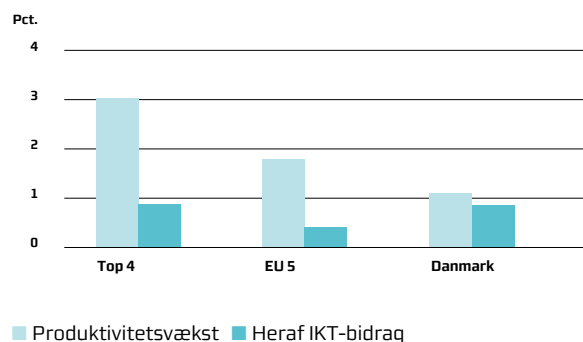
- Alle ledere med personaleansvar i både den offentlige og private sektor skal uddannes til at kunne forebygge og stoppe stress og psykisk nedslidning på arbejdspladserne
- Der skal indføres forebyggende obligatoriske trivselsundersøgelser på alle arbejdspladser med mere end 10 ansatte. Kravet gælder allerede i den offentlige sektor. På arbejdspladserne skal der i forlængelse af trivselsundersøgelserne i samarbejde mellem ledelse og medarbejdere udarbejdes konkrete handlingsplaner for at nedbringe sygefraværet
- Der skal sikres bedre rådgivning om og behandling af stress på stressklinikker, så stressramte hurtigere kommer tilbage på arbejdet. Samtidig skal mulighederne for adgang til lægeordineret psykologbistand ikke længere være forbeholdt gruppen mellem 18 og 37 år. Danske regioner har vurderet, at sidstnævnte kan medføre besparelser på op mod 1/2 mia. kr. til behandling i sundhedssektoren.

RAMMEBETINGELSE NR. 7: INFORMATIONSG- OG KOMMUNIKATIONSTEKNOLOGI

Informations- og kommunikationsteknologien (IKT) er blandt de væsentligste drivere for vækst. Tal fra IT- og Telestyrelsen dokumenterer således, at IKT spiller en afgørende rolle for produktivitet og vækst. Og forskning viser, at IKT har haft en positiv produktivitetseffekt i Europa. Investeringer i IKT er i sig selv en afgørende faktor for vækst, men den største værdi kommer i virkeligheden fra måden, IKT påvirker produktivitet gennem arbejdsgange, organisation og den teknologiske udvikling i samspil med uddannet arbejdskraft. I Danmark er vi godt med, men vi kan blive endnu bedre til at udnytte de nye teknologiske muligheder inden for IKT til at skabe vækst.

IKT har trukket næsten hele Danmarks produktivitetsvækst

Gennemsnitlig årlig vækst i produktivitet, 1997-2007

Note: Søjlen "IKT-bidrag" henviser til den del af produktivitetsvæksten, som skyldes investeringer i IKT. Top 4 er Sverige, Finland, Storbritannien og USA. EU 5 er Tyskland, Holland, Belgien, Østrig og Frankrig.

Kilde: FORA, 2011.

Sådan skal vi udnytte IKT bedre

En række nye initiativer om bl.a. en større udbredelse af hurtigt bredbånd, styrkede IT-færdigheder og fælles standarder for offentlige IT-projekter er på vej. Initiativerne peger i den rigtige retning. Men der er behov for at løfte ambitionsniveauet, hvis vækstpotentialerne skal indfries.

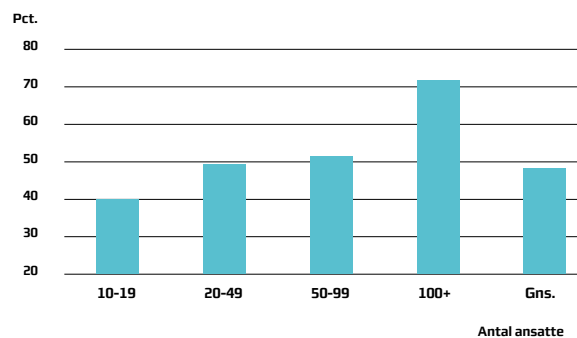
IT i de mindre virksomheder

Undersøgelser viser, at især de mange danske små og mellemstore virksomheder (SMV'er) kunne have en højere

grad af IT-anvendelse, og at høj IT-anvendelse hænger positivt sammen med indtjening. En af de væsentlige barrierer for en øget anvendelse af IT i SMV'erne har været en manglende adgang til IT-professionelle kompetencer. Men der er lige nu i modsætning til før finanskrisen ledig IT-professionel arbejdskraft, der kan bruges målrettet til tiltag, som vil bidrage til en øget anvendelse af IT i små og mellemstore virksomheder.

IKT bruges mere i større virksomheder

Andel virksomheder, som har anvendt automatiseret dataudveksling i 2008, fordelt på virksomhedsstørrelse

Kilde: Danmarks Statistik, 2009.

Digitalisering af den offentlige sektor

Digitalisering - dvs. brugen af computere som redskab - af den offentlige sektor er også vigtig i et vækstperspektiv. Digitalisering kan være med til at forbedre og effektivisere den offentlige service. Digitalisering kan også smitte positivt af på virksomhedernes produktivitet og vækst. Det sker, når de fx undgår administrativt bøvvl ved at kommunikere online med det offentlige. Samtidig har undersøgelser vist, at digitale henvendelser til det offentlige er 30-60 gange billigere end personlige henvendelser (Højhastighedskomiteen, 2010).

Der er foretaget forskellige vurderinger af det økonomiske potentiale i øget digitalisering af den offentlige sektor. Det Digitale Råd (2011), der består af KMD, Microsoft og TDC, er nået frem til et besparelspotentiale på ca. 8 mia. kr. årligt ved at erstatte fysisk kontakt med digitale selvbetjeningsmuligheder i den offentlige sektor. Professor Kim Normann Andersen (2011) fra CBS har i et andet regnestykke beregnet, at hvis man med digital selvbetjening eksempelvis afskaffer alle email-henvendelser og

halverer alle telefonhenvendelser, er der et potentiale på ca. 2 mia. kr. om året. Halveres de personlige henvendelser også er der yderligere ca. 3 mia. kr. at hente årligt. Under alle omstændigheder tyder de forskellige vurderinger på, at der er et betydeligt potentiale i øget digitalisering.

Offentligt-Privat Innovation (OPI) inden for digitalisering

Desuden kan der ligge nye vækstmuligheder og styrkepositioner i offentligt-privat samarbejde om store nationale digitaliseringsprojekter. For eksempel kunne Danmark komme i front på området for pædagogiske computerspil og undervisningsmateriale, hvor der er mulighed for at udvikle internationalt konkurrencedygtige IT-virksomheder.

DANMARKS IT-FORSPRING ER INDHENTET

Danmark har i en årrække været helt i top blandt verdens lande, når det kommer til brug af informations- og kommunikationsteknologi i virksomhederne, den offentlige sektor og blandt borgerne. På den helt nye opgørelse fra World Economic Forum over landenes IKT-parathed er Danmark raslet ned som nr. 7. For blot to år siden indtog Danmark 1. pladsen. Danmark kan derfor ikke tage førerpositionen på IKT-området for givet længere, og der er fortsat behov for at styrke området.

Kilde: World Economic Forum, 2011.

FTF's forslag til fremme af IKT

FTF foreslår:

- Gennemfør en IT-kampagne rettet mod private SMV'er med inspiration fra Videnpilot-ordningen og lignende kampagner, men med fokus på IT-anvendelsen i virksomheden. Beskæftigelsesministeriet og Erhvervs- og Økonomiministeriet kan gennemføre kampagnen, som skal indeholde målrettede støtteordninger, hvor SMV'er kan ansætte ledig IT-professionel arbejdskraft med løntilskud
- Etablér IT-rådgivningscentre målrettet SMV'er, forankret i de regionale væksthuse. Rådgivningscentrene skal rumme en række IT-kompetencer indenfor bl.a. IT-arkitektur, IT-forretningsudvikling

- Identificér den bedste praksis for offentligt-privat innovation på digitaliseringsområdet. Hvor har det virket, og hvordan har det skabt vækst efterfølgende? Hensigten er at skabe flere og mere vækstskabende offentligt-private samarbejdsprojekter inden for digitaliseringsområdet
- Fastsæt en national målsætning om overgang til ren digital kommunikation med borgere og virksomheder via digitale selvbetjeningsløsninger på relevante områder. Samtidig skal der udvikles en strategi for øget bruger- og medarbejderinddragelse i udviklingen af nye digitale selvbetjeningsløsninger i det offentlige
- Løft offentlige lederes viden om IT. Det er afgørende for offentlige digitaliseringsprojekters succes, at lederne har fokus på, at IT-projekter ofte handler mere om nye arbejdsprocesser og organisation end teknik. Ledernes fokus på disse forhold kan fx skærpes gennem målrettede efteruddannelses tilbud.

RAMMEBETINGELSE NR. 8: EN VELFUNDERENDE FINANSIEL INFRASTRUKTUR

Den finansielle infrastruktur spiller en vigtig rolle for den fortsatte vækst og udvikling i samfundet. Bankerne sikrer til daglig et løbende flow af kapital til iværksættervirksomheder og eksisterende virksomheder med visioner om vækst og forretningsudvikling. Lokalt ser vi ofte, at banker og sparekasser går forrest i forsøg på at sætte skub i den lokale erhvervsudvikling. Men sammenhængen mellem finanssektorens indsats og strategien i den regionale erhvervsservice kan blive bedre. For at fremme ny vækst i Danmark skal vi skabe et mere innovativt samspil mellem disse aktører.

Sådan kan vi forbedre den finansielle infrastruktur

Den finansielle sektor har en række muligheder for at skabe forretningsudvikling og vækst inden for udvalgte globale niches og styrkepositioner. Samtidig er finanssektoren en effektiv branche, der som den eneste i den private sektor har kunnet følge med produktivitetsudviklingen i de bedste lande i de seneste 10 år. (FORA, 2011).

Det er vigtigt, at der bliver udviklet nye innovative idéer i nye og eksisterende virksomheder, og at disse idéer bliver modnet og forretningsudviklet, så de kan realiseres på markedet. Her spiller den lokale og regionale

erhvervsservice en væsentlig rolle. Bankerne med deres flere tusinde erhvervsrådgivere spiller her en rolle. Der er imidlertid store regionale og lokale forskelle på, hvordan samspillet mellem den offentlige og den private erhvervsservice fungerer i praksis, og hvis man får optimeret dette samspil mellem bankerne og den lokale og regionale erhvervsservice, vil der kunne realiseres et innovations- og vækstpotentiale.

LOKALT SAMSPIL

Et eksempel på innovativt samspil mellem banker og lokal erhvervsservice er iværksætterinitiativet Concept Hadsund/Concept Mariager Fjord forankret omkring Mariagerfjord erhvervsråd. Her er samspillet og arbejdsdelingen mellem de lokale pengeinstitutter og den lokale erhvervsservice sat i system så lokale iværksættere sikres screening, rådgivning og kapital til innovative projekter.

Kilde: RegLab, 2007

Hovedstaden som vækstgenerator

Inden for finanssektoren foregår der som i andre sektorer en betydelig konkurrence i disse år om, hvor hovedsæder og vigtige specialistfunktioner skal placeres. København og Øresundsregionen har i den forbindelse klare fordele, men er i konkurrence med andre regioner i Norden og Europa. Det er vigtigt at satse på, at København og Øresundsregionerne bliver et finansielt vækstområde. Lykkes det, vil væksten her være en drivkraft for vækst i hele landet.

HOVEDSTADENS MULIGHEDER

Et eksempel på en virksomhed, der nyder godt af Hovedstads- og Øresundsregionens muligheder som vækstområde er SimCorp. Virksomheden er en markant international aktør på markedet for investeringssoftware. SimCorp har hovedsæde i København og har store fordele ved både at kunne rekruttere arbejdskraft fra den svenske og den danske del af Øresundsregionen.

Kilde: Oxford Research, 2011.

Pensionsformuerne kan skabe vækst

Pensionssektoren i Danmark kan i de kommende år i styrket omfang blive en kilde til kapital, der kan skabe ny vækst. Sektoren råder over en formue på 2.700 mia. kr. iflg. en opgørelse fra Mandag Morgen i 2010, så mulighederne er store. Hvis det skal lykkes, skal politikerne fjerne barrierer og igangsætte tiltag, der fremmer pensionssektorens investeringer samtidig med, at pensionsindbeta-lerne bevarer en fornuftig afkast- og risikoprofil. Branchen er allerede så småt i gang med dannelsen af Dansk Vækstkapital, hvor pensionssektoren investerer fem mia. kr. i forskellige fonde rettet mod iværksættere og små og mellemstore virksomheder. Men der er et meget større vækstpotentiale. For eksempel kunne pensionssektoren investere i store infrastrukturprojekter (broer, veje, mv.), som vil forbedre de generelle vækstrammer i samfundet. Det kunne ske ved Offentlig-Privat Partnerskab (OPP), hvor det offentlige udbyder design, finansiering, byggeri, drift og vedligeholdelse som en samlet opgave til en privat investor, der typisk står for driften i 25-30 år. Hidtil har OPP dog ikke haft den store udbredelse i Danmark, bl.a. på grund af restriktive regler, som har gjort OPP uattraktivt for parterne. Men forudsat at man kan finde en fornuftig samarbejdsmodel for alle parter, så fx det offentlige ikke lider tab, hvis den private part går konkurs, kan OPP være en relevant mulighed, når der skal investeres i store nye anlægsprojekter.

Pensionssektoren kunne også investere mere direkte i virksomheder og projekter inden for danske styrkepositioner, dvs. brancher med særligt gode vækstmuligheder, fx cleantech og velfærdsteknologi. Det kræver lempeligere vilkår for pensionssektorens investeringer, da lovgiver i dag begrænser sektorens mulighed for at investere i mere samfundsmæssigt relevante projekter.

FTF's forslag til en bedre finansiell infrastruktur

FTF foreslår:

- Det nye Nationale Vækstråd foreslået af FTF (i afsnittet om en sammenhængende vækstpolitik) skal i samarbejde med de regionale vækstfora, væksthuse og brancherepræsentanter tage initiativ til at afdække og udbrede den bedste praksis i forhold til innovativt samspil mellem bankerne og den regionale erhvervsservice
- Økonomi- og Erhvervsministeriet skal i samarbejde med relevante myndigheder og parter udarbejde en

strategi for at udnytte Hovedstadsregionens vækstpotentiale. Strategien funderes i den unikke mulighed for skandinavisk arbejdskraft, herunder hvordan regionen bliver bedre til at tiltrække/fastholde hovedsæder og specialistfunktioner på eksempelvis finansområdet. Værdien af at kunne rekruttere skandinavisk arbejdskraft skal synliggøres langt mere i forhold til virksomhederne

- Nedsæt pensionssektorens afkastbeskatning (PAL-skat) på de investeringer, der er målrettet store infrastrukturprojekter og udvalgte styrkepositioner som fx cleantech og velfærdsteknologi
- Lemp deponeringskravene ved OPP-projekter, så den offentlige part ikke længere skal deponere et beløb svarende til kontraktens fulde værdi, men fx kun 75 pct. af kontraktsummen. Dette vil tilskynde til flere store OPP-projekter, som pensionssektoren kan investere i
- Nedsæt et udvalg med deltagelse af relevante ressortministerier og pensionssektoren, der skal afdække de samlede barrierer for pensionssektorens investeringer i OPP og danske styrkepositioner (bl.a. udbudsregler og kapitalkravsregler) og derefter anbefale regelændringer, der kan fremme pensionssektorens vækstfremmende investeringer.

Danmarks styrkepositioner

Velfærdsteknologi. Cleantech. Oplevelsesøkonomi. Biotek.

Gode rammebetingelser er første forudsætning for ny vækst. Men Danmarks vækststrategi skal også sætse stærkt på de områder, der har styrke til at generere vækst.

Vi kan ikke udpege morgendagens vækstvindere. Styrkepositioner er sjældent planlagte, men er opstået gennem tiden ved en kombination af gode rammer, tilfældigheder og strategiske satsninger. Det er vindmølleeventyret et godt eksempel på: Oliekrisen i 1970'erne lagde kimen til udvikling af branchen, der siden blev understøttet af politiske prioriteringer.

Alligevel er det både muligt og gavnligt at identificere Danmarks nuværende styrkepositioner og sammenholde dem med de globale vækstmuligheder. Den analyse vil give afsæt for at sætse strategisk på områder, hvor der findes særligt gode vækstchancer for Danmark. I en tid med sparsomme ressourcer og benhård global konkurrence skal vi specialisere os i det, vi allerede er gode til.

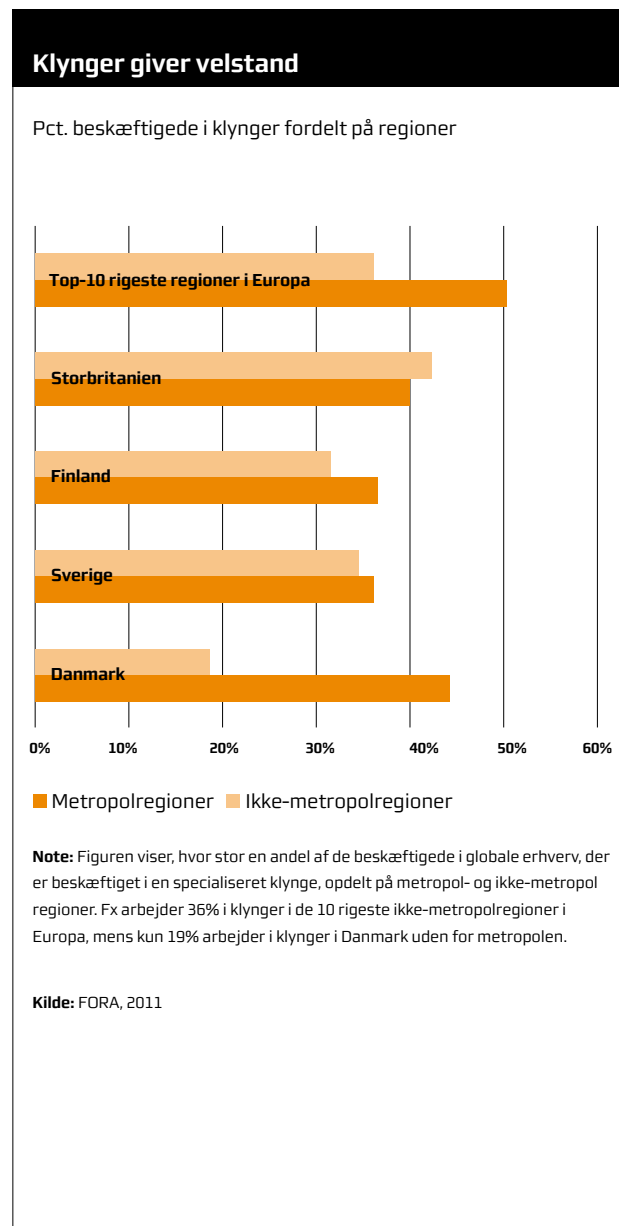
Mange af vore nabolande har allerede valgt den strategi. Det er lande som samtidig har en højere produktivtetsvækst end Danmark. Det gælder fx Sverige, som sætser på bl.a. bioteknologi og IT, og Finland, som sætser på sundhed og grøn energi.

Centralt for satsningen på styrkepositioner er det at tage initiativ til såkaldte "klynger". Klynger består af beslægtede virksomheder og videninstitutioner, der både samarbejder og konkurrerer. Traditionelt er en klynge også geografisk afgrænset (som fx biotek i Hovedstadsregionen og offshore i Esbjerg), men den kan også dække større områder og lande.

Det batter at udnytte styrkepositioner

Lande og regioner, der er meget specialiserede og har flere styrkepositioner, har højere produktivitet og velstand end mindre specialiserede lande og regioner fremgår det af en helt ny analyse fra Økonomi- og Erhvervsministeriets analyseenhed FORA.

Der er en klar sammenhæng mellem klynger og vækst. Jo flere, der er beskæftiget i specialiserede klynger, desto rigere er regionen.

FINANS-IT KLYNGEN I HOVEDSTADSOMRÅDET

Copenhagen Finance IT Region (CFIR-klyngen) er et godt eksempel på klyngedannelse, der virker. CFIR-klyngen fokuserer på udvikling af ny finansiel IT. Inden for få år har CFIR-klyngen vist, at der med relativt enkle midler kan realiseres et stort innovativt potentiale. Derfor bliver der nu forsket i og uddannet specialister inden for vækstområder som high-performance computing og mobile betalingsløsninger. CFIR-klyngen er et eksempel på, at et innovativt samspil mellem private aktører, forskningsinstitutioner og det offentlige kan bidrage til Danmarks fremtidige vækst og udvikling. De innovationspolitiske rammer for klynger som disse er imidlertid præget af spredte initiativer og kortsigtede finansieringsrammer. Det kunne gøres mere effektivt med en national klyngepolitik.

FTF's forslag til at udnytte styrkepositioner bedre

FTF foreslår:

- En national, ambitiøs og langsigtet klyngestrategi, der sikrer fundamentet for og understøtter fortsat udvikling i klyngeprojekter. Klyngepolitikken skal tage højde for, at hver klynge har særlige behov for at opbygge kompetencer og viden. Samtidig skal det offentlige, hvor det er nødvendigt, facilitere samarbejdet i klyngerne
- En international og uvildig evaluering af Danmarks mange spredte innovations- og erhvervsstøtteordninger. Evalueringen skal munde ud i forslag til strategisk prioritering af midlerne, så det bliver muligt at fremme danske styrkepositioner og vækstklynger. Evalueringen skal også danne baggrund for en gennemgående sanering af de nuværende erhvervsstøtteordninger, så de enten nedlægges, samles eller forsynes med en udløbsdato. Endelig skal den internationale evaluering stille forslag til, hvordan støtteordningerne bliver mere ubureaukratiske og administrativt enkle.

Styrkeposition velfærdsteknologi

Danmark har gode forudsætninger for at udnytte et potentiale for vækst inden for velfærdsteknologi på et

globalt voksende marked. Alene i EU forventes udgifterne til sundhed og ældrepleje at vokse med 400 mia. kr. de næste 10 år. Styrkeposition består i, at vi har en veludbygget velfærdssektor, hvor:

- Arbejdsstyrken er veluddannet, og hvor høj faglighed betyder, at der er en kæmpe bank af viden og *know-how*
- Der er mulighed for at nye idéer og produkter udvikles, afprøves og forbedres, fx OPI-projekter
- Der er et hjemmemarked for virksomhederne, hvilket giver afsæt for udvikling og global eksport.

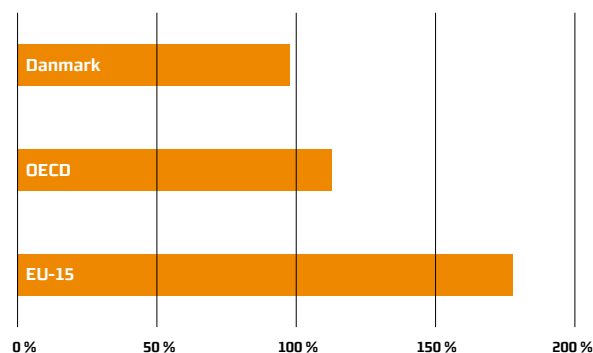
En satsning på velfærdsteknologi bidrager samtidig til at effektivisere og forbedre den offentlige sektor og imødekomme manglen på kvalificeret arbejdskraft, som kommer om få år.

Velfærdsteknologi som eksportvare

De danske virksomheder, som har specialiseret sig inden for velfærdsteknologi, er blandt de bedste til at skabe vækst og eksport. Men selv om de har øget deres eksport med næsten 100 pct. de sidste 10 år, så taber de alligevel markedsandele på det internationale marked.

Eksporten af velfærdsteknologi fordoblet - men vi taber markedsandele

Stigning i eksporten af velfærdsteknologi 1999-2008

Kilde: Danmarks Vækstråd, 2009

FTF's forslag om velfærdsteknologi

FTF foreslår:

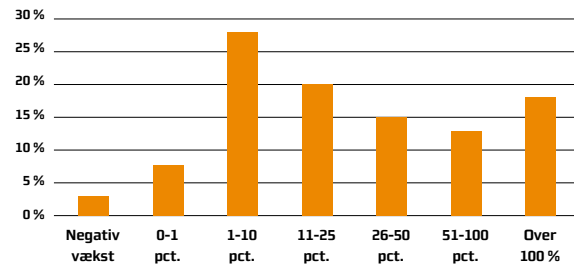
- Økonomi- og Erhvervsministeriet igangsætter en systematisk analyse af muligheder og barrierer for udvikling af velfærdsteknologiske løsninger og for udbredelse af nye løsninger lokalt og globalt. Analysen bør bl.a. beskrive mulighederne for styrket samarbejde og videndeling mellem projekter på tværs af regioner og landegrænser
- Et nyt nationalt videncenter for velfærdsteknologi. Det nye videncenter skal udvikle, indsamle og udbrede viden om anvendelse af velfærdsteknologi i offentlige og private virksomheder og have fokus på, hvilke metoder, der løfter både kvalitet, faglighed og effektivitet. Samt på hvilke medarbejderkompetencer og ledelsesressourcer, der kræves for at få det optimale ud af teknologien
- Styrket forskning, udvikling og anvendelse af nye velfærdsteknologiske løsninger, fx forankret i et nationalt videncenter for velfærdsteknologi
- Fire-fem nye "Living labs", der fungerer som velfærdsteknologiske testhuse, hvor nye teknologier udvikles og afprøves i samarbejde med borgere, personale, virksomheder og forskere

EKSEMPLER PÅ VELFÆRDSTEKNOLOGI

Velfærdsteknologi i Danmark har hidtil stået stærkest inden for sundhedsområdet, hvor der fx er udviklet "intelligente senge", der kan veje patienten, indsamle og videregende anden relevant information om patienten og hjælpe patienten op i og ud af sengen. På det pædagogiske område er der udviklet IT-baserede undervisningsmaterialer, som understøtter og strukturerer sygeplejerskestuderendes læring i klinik. Inden for ældreplejen er der udviklet nye teknologiske løsninger, som fx betyder, at vildfarne demente kan findes med en GPS-løsning. Og endelig er robotteknologi ved at vinde indpas på bl.a. handicapområdet med fx styrkedragter og kunstige arme, der kan made den handicappede.

Høj vækst i cleantech

De seneste tre års vækstrater i danske cleantech-virksomheder

Note: Baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt ca. 300 virksomheder i 2009.

Kilde: Brøndum & Fliess, 2009

Styrkeposition cleantech

Cleantech - ren teknologi - bruges som en fællesbetegnelse for nye produkter og teknologier, der kan mindske energiforbruget, begrænse CO²-udledningen og øge brugen af vedvarende energi. De globale klimaforandringer har ført til massiv efterspørgsel efter cleantech med forventede vækstrater på op mod 15 pct. årligt ifølge Vækstforum (2010). Den danske cleantechbranche består både af store globale virksomheder som Vestas, DONG og Danfoss samt en underskov af små, innovative virksomheder.

Danmark har hidtil stået godt rustet til at få del i den grønne vækst. Men den globale konkurrence bliver stadigvæk hårdere. Hvis cleantech også fremover skal være blandt vækstdriverne i Danmark, er der behov for ambitiøse satsninger på området. Her spiller det offentlige en væsentlig rolle som indkøber og regulator, så virksomhedernes nye teknologier og produkter kan testes af på hjemmemarkedet før eksport. Der ligger også en stor udfordring i at sikre, at arbejdsstyrken har de fornødne kvalifikationer til de nye job, der vil opstå inden for cleantech som led i omstillingen til grøn vækst.

Cleantech som eksportvare

Danske cleantechvirksomheder er kendetegnet ved stor eksportandel, høj vækst og stærk innovation. 40 pct. af virksomhederne har oplevet en vækst på mere end 25 pct. over tre år.

FTF's forslag om cleantech

FTF foreslår:

- Indfør en obligatorisk "energiopsparing" for alle bygninger og boliger, der i dag står for 40 pct. af energiforbruget ifølge Klimakommissionen. Opsparingen har til formål at mindske energiforbruget i bygninger, fordi ejeren kun kan benytte sin opsparing til certificerede energikonsulenter og energirenovering. Ordningen skaber øget efterspørgsel og afprøvningsmuligheder for cleantech-virksomhederne
- Indfør det intelligente energisystem ("Smart Grid") gennem ambitiøse nationale standarder og en styrket forskningsindsats. "Smart Grid" koordinerer en masse forskellige energikilder - vind, biomasse, sol etc. - og tilpasser energiforbruget til de tidspunkter, hvor energiproduktionen er størst. Det kræver bl.a. udvikling af avancerede IT-produkter som højeffektive varmepumper og intelligente elmålere, der "styrer" energiforbruget i huset
- Etablér et nationalt kompetencebarometer for cleantech-arbejdskraft. Det er vigtigt at følge nøje, hvad kompetencebehovene er nu og fremover inden for cleantech, så man ikke går glip af nye markeder og vækstmuligheder. Formålet er hurtigt at sætte ind med den fornødne efteruddannelse og gear grunduddannelserne til behovene i en grøn vækstøkonomi.

Styrkeposition oplevelsesøkonomi

Oplevelser indgår som et vigtigt element i mange danske virksomheders forretningsudvikling, og kreativitet og oplevelser er vigtige kilder til glæde, vækst, innovation og jobskabelse i samfundet.

Oplevelsesøkonomi er en økonomisk værdiskabelse, hvor oplevelser udgør en andel af produktet eller serviceydelsens værdi. Centralt står de kreative erhverv (musik, teater, film, spil mv.), som er det råstof, der skal indfri vækstpotentialerne i den globale oplevelsesøkonomi.

Global vækst inden for oplevelser

Oplevelseserhvervene i Danmark bidrager med fire gange så meget til hele økonomien, som landbrug, gartneri og skovbrug. I en bred definition står oplevelsesøkonomi for ca. 10 procent af beskæftigelsen i Danmark, og Danmark er et af de lande, hvor oplevelseserhvervene

fylder mest i den samlede økonomi. Der ventes globale vækstrater på over 5 pct. om året ifølge Vækstfonden (2007), så Danmark har rigtig gode forudsætninger for at skabe ny vækst gennem oplevelsesøkonomi.

Kreativitet inspirerer andre brancher

Derudover kan de kreative erhverv bidrage positivt til innovation og vækst i andre erhverv. Undersøgelser viser, at virksomheder med et stort input fra oplevelseserhvervene er mere innovative end øvrige virksomheder, og oplevelser er ifølge Erhvervs- og Byggestyrelsen (2008) den vigtigste drivkraft for nye forretningsområder og for radikal innovation i hele erhvervslivet. Virksomheder, der har høj værditilvækst, har flere kreativt uddannede og flere kreative jobfunktioner. Det har betydning for væksten.

Grobund for professionalisering

Der er taget en række initiativer til at understøtte udviklingen i oplevelsesøkonomien, fx med fire oplevelseszoner inden for mode, madkultur, musik og spil og initiativet ARTLAB, der siden 2001 har arbejdet for at styrke samspillet mellem kunstnere og virksomheder. Der er grobund for en professionalisering på området, fx behov for opkvalificering af de mange autodidakte og ufaglærte i oplevelseserhvervene, viser en analyse fra konsulentfirmaet Rambøll.

Behov for business-kurser

Der er behov for nye efteruddannelser i relation til oplevelsesøkonomi, hvor fx de kreative, kunstneriske og pædagogiske faggrupper fremover kan have mulighed for at uddanne sig inden for iværksætteri og øvrige områder, der normalt hører til de merkantile og forretningsmæssige brancher. Efteruddannelse af fx skuespillere, IT-folk, musikere, lærere og pædagoger samt TV-film-medarbejdere vil være noget af det, der for alvor kan sætte gang i oplevelseserhvervene.

Styrk talentudviklingen

Der er endvidere brug for en saltvandsindsprøjtning til de eksperimenterende kulturtilbud. Her udvikles nyskabende talenter. I et kultur- og oplevelsesøkonomisk perspektiv er det vigtigt at holde talentudviklingen intakt.

FTF's forslag til en stærkere oplevelsesøkonomi

FTF foreslår:

- Afsæt forsøgs- og udviklingsmidler til at udvikle et samarbejde om flerfaglige efteruddannelsesforløb inden for oplevelsesøkonomien på tværs af eksisterende uddannelser. Det skal samlet udgøre en "pakke" af mindre, sammenhængende moduler, hvor man kan kombinere modulerne og evt. vælge de moduler fra, hvor man i forvejen har sine spidskompetencer
- Etablér et tæt samarbejde mellem Undervisningsministeriet, Videnskabsministeriet, Kulturministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet med henblik på at koordinere, samtænke og udvikle uddannelser inden for oplevelsesøkonomien. De forskellige branche- og faglige organisationer på området skal inddrages i udviklingen af en samlet strategi
- Nyttænk kriterierne for tilskud til eksperimenterende kulturtilbud, festivaler, musik- og teaterforeninger etc.
- Center for Kultur- og Oplevelsesøkonomi skal sikres en permanent og øget bevilling, så centret i endnu højere grad kan opsamle og sprede viden om, hvordan oplevelser og kreative erhverv i et samspil mellem kulturliv og erhvervsliv skaber ny vækst. Centerets nuværende bevilling udløber i 2012. Ligeledes skal de igangværende oplevelseszoner inden for musik, computerspil, madkultur og mode videreføres
- Reducer barriererne for freelancere, iværksættere og atypiske ansatte i overenskomster og den eksisterende lovgivning på arbejdsmarkedet.

Styrkeposition biotek

Biotekbranchen består af en række forskellige virksomheder, der beskæftiger sig med bl.a. lægemiddeludvikling og fødevarer. Bioteknologi er en metode, hvor man bruger biologiske processer og levende organismer til at udvikle fx nye lægemidler og vacciner. Store medicinalfirmer som Novo Nordisk, LEO Pharma og H.Lundbeck anvender fx bioteknologi ligesom en række små og mellemstore biotekvirksomheder. Desuden bruger firmaer som Novozymes og Danisco også bioteknologi til industrielt brug og fødevarer.

Flere forskellige globale udfordringer betyder, at biotek spås gode fremtidsudsigter. Fx har OECD analyseret, at biotek har muligheder fra at vokse globalt fra under 1 pct. af det globale BNP, som det er tilfældet nu, til 3 pct. af BNP (Mandag Morgen, 2009). I Danmark står biotek særligt stærkt i Hovedstadsregionen, hvor der er en egentlig klynge af biotekvirksomheder og videninstitutioner. Sammen med Skåne udgør Hovedstadsregionen og det øvrige Sjælland en såkaldt "Life Science" klynge - Medicon Valley - der udover medicinalvirksomhederne også tæller virksomheder, som fremstiller medicinsk udstyr. Klyngen beskæftiger i alt ca. 40.000 medarbejdere (Medicon Valley, 2011).

Biotekbranchen er forskningstung og har et stort kapitalbehov. Derfor har branchen som helhed lidt under finanskrisen, og antallet af iværksættere og virksomheder er faldet i de seneste år. Alligevel har særligt lægemiddelindustrien haft en stor vækst selv under krisen. I 2010 steg eksporten af lægemidler med ca. 23 pct. mens den samlede danske eksport kun steg 9 pct. (Lægemiddelindustriforeningen, 2011).

Biotek er derfor en dansk styrkeposition med gode vækstmuligheder. Men der er behov for en række tiltag, så Danmark kan få endnu større vækst på området. Der skal satses endnu mere på Hovedstadsregionen som vækstklunge, og så skal der skabes bedre muligheder for forskning og efteruddannelse på feltet. Den kliniske forskning på danske sygehuse, som er en af grundforudsætningerne for at danske biotekvirksomheder kan forsætte væksten, er faldet markant i de senere år, og det er desuden vigtigt hele tiden at styrke kompetencerne i biotekbranchen, så Danmark kan følge med i den globale konkurrence.

FTF's forslag om biotek

FTF foreslår:

- Etablér en national biotek-strategi, der skal identificere barrierer og muligheder for biotekbranchens vækstmuligheder, bl.a. med udbygning af erfaringerne fra Medicon Valley-klyngen, så Hovedstadsregionen står endnu stærkere på det globale marked. Strategien skal indeholde konkrete forslag til, hvordan biotekbranchens rammebetingelser kan forbedres, herunder hvordan adgangen til kliniske forsøg kan gøres enklere

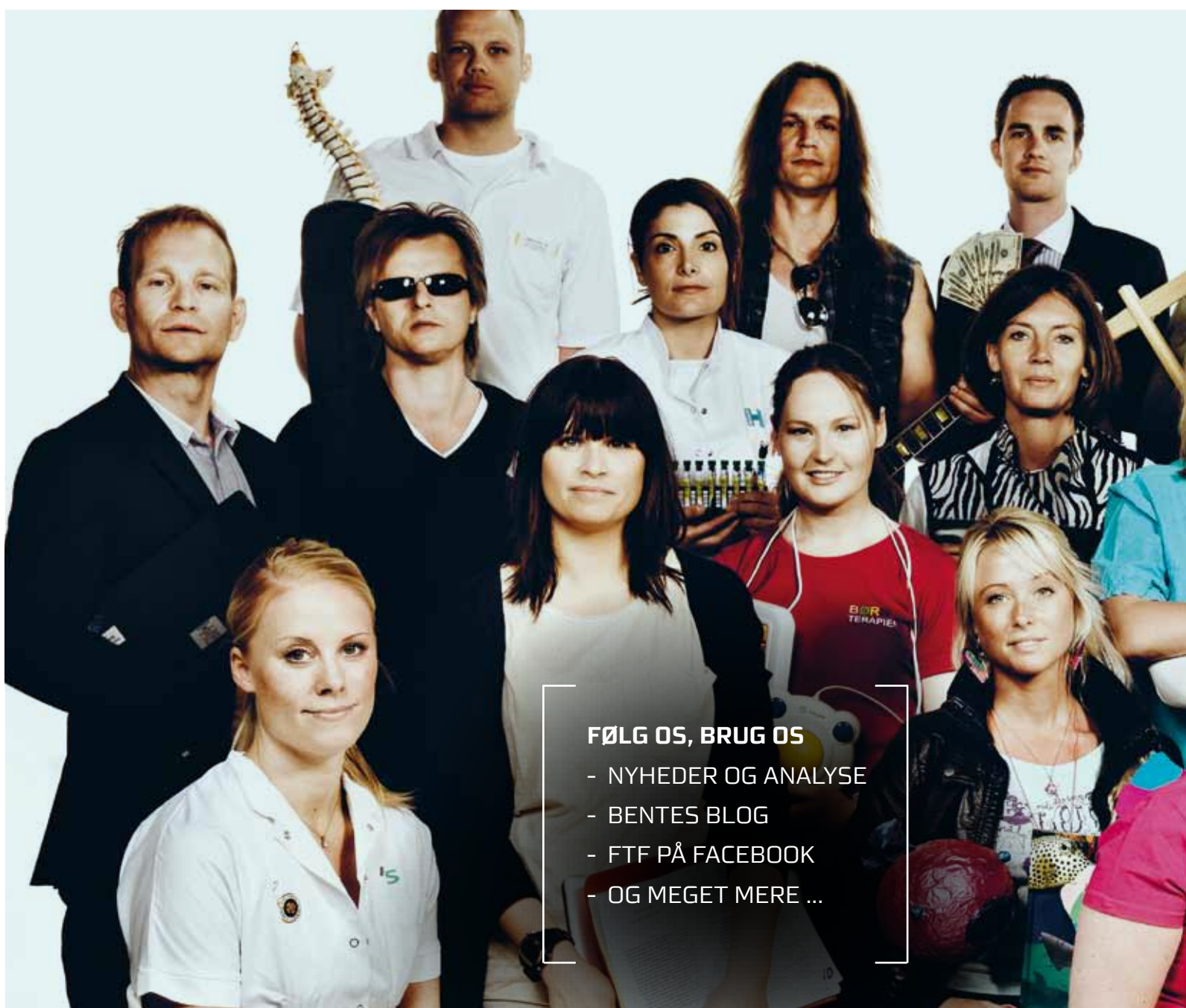

- Styrk uddannelsesindsatsen på alle niveauer i biotekbranchen, bl.a. gennem styrket efteruddannelse og øget fokus på innovation, intraprenørskab og iværksætteri i uddannelserne.

Litteratur

1. AKF 2010. *Den højt præsterende skole*.
2. Andersen, Kim Normann 2011: Kommunal borger-service anno 2011: Frekvens og omkostninger for anvendelse af fysiske og digitale kanaler. CAICT Communications 2011/1. <http://openarchive.cbs.dk/handle/10398/8240>
3. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd 2011a: Uddannelse kan redde fremtidens Arbejdsstyrke, Økonomiske tendenser 2011.
4. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd 2011b: Mangel på kvalificeret arbejdskraft og målsætninger for uddannelse. Analyse for FTF maj 2011.
5. Beskæftigelsesministeriet 2008: Analyse af sygefraværet.
6. Brøndum & Fliess 2009: Cleantech - guldægget i dansk økonomi. Kortlægning af cleantechfeltet i Danmark.
7. BUPL 2010. Erhvervslederundersøgelse.
8. COWI 2010: Offentlig-privat innovation – en ny vej til vækst og bedre velfærd. FTF Dokumentation nr. 6, 2010. (af Guri Weihe, Steven Højlund og Betina Nørgaard)
9. Danmarks Statistik 2009: Danske virksomheders brug af IT.
10. Danmarks Vækstråd 2009: Faktaark om velfærdsteknologi, 18. december.
11. Det Digitale Råd 2011: Effektiviser borgernes kontakt til det offentlige – debatoplæg om kanalstrategi.
12. Det Økonomiske Råds efterårsrapport, oktober 2010.
13. DI 2008: DI Indsigt. Erhvervspolitisk nyhedsbrev. "Innovationsjunglen vokser". 17. april.
14. Egelund, Niels (red.) 2010: PISA 2009. Danske unge i en international sammenligning.
15. Erhvervs- og Byggestyrelsen 2008: Vækst via oplevelser. En analyse af Danmark i oplevelsesøkonomien.
16. Erhvervs- og Byggestyrelsen 2009: Analyse af offentlig-privat samarbejde om innovation.
17. Finansloven 2011.
18. Finansministeriet 2009: Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 78 af 9. marts 2009 (Alm. Del - § 7).
19. Finansministeriet 2010: Økonomisk Redegørelse, december 2010.
20. FORA 2009: Nordic Innovation Monitor 2009.
21. FORA 2011: Produktivitet i Danmark. Den danske vækststudforring.
22. Forsknings- og Innovationsstyrelsen 2008: Innovationsstilbud til virksomheder. En guide for rådgivere.
23. Forsknings- og Innovationsstyrelsen 2010: Produktivitetseffekter af virksomhedernes forskning, udvikling og innovation.
24. FTF 2010: Lederpejling. FTF-ledernes lederuddannelser samt erfaringer med og holdninger til innovation.
25. Højhastighedskomiteen 2010: Danmark som højhastighedssamfund.
26. IT- og Telestyrelsen 2010: Det digitale samfund.
27. Klimakommissionen 2010: Grøn energi – vejen mod et dansk energisystem uden fossile brændsler. Sammenfatning af Klimakommissionens overvejelser, resultater og anbefalinger.
28. KREVI 2011. Benchmark analyse af folkeskolen. Endnu ikke offentliggjort
29. Lægemedelindustriforeningen 2011: Dansk lægemiddeleksport slog alle rekorder i 2010. <http://www.lifdk.dk/sw54622.asp>
30. Magasinet Arbejdsmiljø, 2010/1.: Hjemmearbejde opleves som et privilegium.
31. Mandag Morgen 2009/23: Vidensdeling kan styrke vækst i biotek-industrien.
32. Mandag Morgen 2010/28: Pensionsbranchen klar med milliarder til infrastruktur.
33. Mandag Morgen 2010: Sund vækst 2020.
34. Medicon Valley 2011: Medicon Valley Facts. http://www.mediconvalley.com/content/us3/facts/medicon_valley_facts
35. Nationalbankens kvartalsoversigt, marts 2011.
36. Nielsen, Helena Skyt 2009: Hvad er effekten af uddannelse, rapport for Region Midtjylland.
37. OECD 2001. The New Economy – Beyond the Hype.
38. OECD 2009a: Innovation in Firms. A Microeconomic Perspective.
39. OECD 2009b: Teaching and Learning International Survey (TALIS) .
40. OECD 2010a: Economic Outlook, november.
41. OECD 2010b: Education at a Glance.
42. OECD 2010c: Innovation Strategy.
43. Oxford Research 2011: Analyse for projekt Job og kompetencer i Øresundsregionen (udgives medio maj 2011)
44. Regeringen 2010: Faglighed og frihed – regeringens udspil til en bedre folkeskole.
45. RegLab fokusanalyse 2007: Fremtidens erhvervs-service og iværksætterpolitik.
46. Sala-i-Martin, Xavier, Gernot Doppelhofer and Ronald I. Miller 2004: Determinants of Long-Term Growth American Economic Review 94, No.4, pp. 813-835.

47. Skaksen, Jan Rose og Martin Junge 2010: Produktivitet og videregående uddannelse.
48. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd 2009: Børnehavens betydning for børns udvikling – en forskningsoversigt.
49. Socialdemokraterne og SF 2010: En ny start for folkeskolen.
50. Sundhedsstyrelsen 2005. Kronisk Sygdom – Patient, sundhedsvæsen og samfund.
51. UNI-C Statistik og Analyse. <http://statweb.uni-c.dk/Databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=EAK-tilgang-vidudd>
52. Verdensbanken 2011: The Worldwide Governance Indicators. <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>, .
53. Verdensbanken 2010: Investing in Young Children.
54. Videncenter for kroniske sygdomme og rehabilitering - <http://www.kroniker.dk/Default.aspx?ID=4>, 12. april 2011.
55. Vækstforum 2010: Grøn vækst. Udfordringer, muligheder og dilemmaer i den grønne omstilling.
56. Vækstforum 2011, Ny vækst i Danmark – Hovedkonklusioner fra Vækstforum. .
57. Vækstfonden 2007: Oplevelsesindustrien – perspektiver for iværksætteri og venturekapital.
58. World Economic Forum 2010: The Global Competitiveness Report 2010-2011.
59. World Economic Forum 2011: The Global Information Technology Report 2010-11
60. Økonomi- og Erhvervsministeriet 2009: Den danske produktivitetsudvikling.

FØLG OS, BRUG OS

- NYHEDER OG ANALYSE
- BENTES BLOG
- FTF PÅ FACEBOOK
- OG MEGET MERE ...

ftf.dk/abonnement

FTF - Hovedorganisation for 450.000 offentligt og privat ansatte
Niels Hemmingsens Gade 12 - Postboks 1169 - 1010 København K
Tlf: 33 36 88 00 - Fax: 33 36 88 80 - E-mail: ftf@ftf.dk - www.ftf.dk